

HIRÆTH

Λογοτεχνικός Κύκλος Πανεπιστημίου Πειραιώς

*Στην άμμο τα έργα στήνονται μεγάλα των
ανθρώπων,
και σαν παιδάκι τα γκρεμίζει ο Χρόνος με το πόδι.*

Κ.Γ.Κ.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών
και Διεθνών Σπουδών

Λογοτεχνικός Κύκλος Πανεπιστημίου
Πειραιώς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

Hiraeth

Λογοτεχνικός Κύκλος

Διόρθωση κειμένων

Νικοπούλου Αλεξάνδρα, Σφουρίδης Βαγγέλης

Σελιδοποίηση/Επιμέλεια

*Σανγκογιάν Μαρκάρ, Καρδαρά Γεωργία, Σφουρίδης
Βαγγέλης*

Σχέδιο

Τζιλιβάκης Δημήτρης, Σανγκογιάν Μαρκάρ

© Λογοτεχνικός Κύκλος Πανεπιστημίου
Πειραιώς

Λίγα λόγια για το έργο

Η ιδέα μιας λογοτεχνικής ομάδας εντός του Πανεπιστημίου Πειραιώς, αιωρούταν για καιρό, σαν φάντασμα, στην ατμόσφαιρα του κτηρίου. Όπως κάθε πράγμα σε ετούτη τη ζωή, έτσι και μια Λογοτεχνική ομάδα απαιτούσε έναν *Εγκέφαλο* να ρυθμίζει τις απαραίτητες προς επιβίωση λειτουργίες.

Χέρια για να αγκαλιάζει νέα μέλη και να τα ζεσταίνει, εντάσσοντας τα στον Κύκλο του.

Πόδια για να στέκεται ψηλά και περήφανα, ώστε να την παρατηρούν όλοι με ευκολία και εμπιστοσύνη.

Μαζί με πολλά άλλα, απαιτεί και μια *Καρδιά*. Μια *Καρδιά* της οποίας ο παλμός θα κινεί όλη τη μηχανή.

Το παρόν έργο δεν αποτελεί προϊόν μιας μηχανής.

Το παρόν έργο είναι κομμάτι της *Καρδιάς* του Λογοτεχνικού Κύκλου Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	6
Η γη πέρα από την ομίχλη	8
Χαμένη πατρίδα: Μια ωραιοποιημένη, υποκειμενική ερμηνεία:.....	12
Οι Κύριοι Ν.....	19
Το Κλουβί.....	25
Μια ακόμα Πέμπτη	35
Νοσταλγία	43
Σκέψεις δίχως ανταπόκριση	50
Λάθος Φεγγάρι	53
Εν Είδει <i>Επιμέτρου</i>	62
Επίμετρο - Ποιοι είμαστε.....	68

Εισαγωγή

Hiraeth ονομάζουν οι Ουαλοί την βαθιά νοσταλγία για μια πατρίδα στην οποία δεν μπορείς να επιστρέψεις - μια πατρίδα που ίσως και να μην υπήρξε ποτέ. Το νόημα αυτής της λέξης είναι τόσο συνυφασμένο με έναν τόπο και μια ιστορία, ώστε όσοι βρίσκονται απ' έξω να μην μπορούν να συλλάβουν το νόημά της πλήρως. Το hiraeth δεν έχει αντίστοιχη λέξη στα ελληνικά, ή σε καμία άλλη γλώσσα του κόσμου, μόνο λέξεις που πλησιάζουν κάπως το νόημά της και ορισμούς που την περιγράφουν αλλά είναι ανίκανοι να μας μεταφέρουν το βίωμά της.

Παρότι αμετάφραστη λέξη, το hiraeth έχει άλλες λέξεις κοντινές της, που εκφράζουν κάτι παρόμοιο, όπως η πορτογαλική saudade ή η τσέχικη litost. Ο Milan Kundera είχε βρει ομοιότητες μεταξύ της μητρικής του Τσεχίας και της Ουαλίας, δύο χώρες που για το μεγαλύτερο κομμάτι της ιστορίας τους έζησαν - και στην περίπτωση της Ουαλίας, συνεχίζουν να ζουν - υπό τη σκιά των ισχυρότερων γειτόνων τους. Είναι λογικό ότι λαοί με παρόμοια βιώματα θα παράγουν παρόμοιες έννοιες - ακριβώς για να εκφράσουν αυτά τα βιώματα - και αυτές οι έννοιες ίσως δώσουν φωνή σε αυτά που αισθανόμαστε αλλά δεν ξέρουμε πως να ονομάσουμε.

Να επιθυμείς μια πατρίδα που δεν υπάρχει - να λησμονείς έναν τόπο που οι συνθήκες σε αναγκάζουν να εγκαταλείψεις – ακόμα η επιθυμία για επιστροφή σε ένα παρελθόν που θυμάσαι ως ένδοξο, όμορφο, απλό, κι ας μη το έζησες – όλα αυτά εννοούν οι Ουαλοί με το hiraeth, άνθρωποι των οποίων η χώρα δεν ανήκει σε αυτούς αλλά στους Άγγλους γείτονές τους – άνθρωποι που βρίσκονται ξεριζωμένοι στον τόπο τους.

Παρότι ουαλική έννοια, εκφράζει και κάτι πανανθρώπινο. Για όλους εμάς που μας έλειψε το σπίτι μας, που αισθανθήκαμε νοσταλγία για το παρελθόν ή και το μέλλον, που νοσταλγήσαμε μια παλιά αγάπη, που πεθυμήσαμε μια πατρίδα στην οποία δεν ζήσαμε ποτέ - το hiraeth ίσως εκφράζει κάτι από αυτά.

Γιατί, λοιπόν, επιλέξαμε μια έννοια που δεν μεταφράζεται στη δική μας γλώσσα; Μερικές φορές, μόνο δανειζόμενοι ατόφιες τις λέξεις μπορούμε να εκφράσουμε πράγματα που αισθανθήκαμε αλλά δεν ξέραμε πως να ονομάσουμε. Μόνο χρησιμοποιώντας λέξεις που δεν μας είναι οικείες μπορούμε να εκφράσουμε βιώματα που δεν είχαμε συνειδητοποιήσει πως είχαμε. Με το hiraeth λοιπόν, ευελπιστούμε να ξεκλειδώσουμε ακριβώς αυτό, και να γράψουμε για πράγματα που μας αγγίζουν, και ας μην είχαμε καταλάβει πόσο.

Η γη πέρα από την ομίχλη

Καρδαρά Γεωργία

hic iacet Arthurus

rex quondam

rexque futurus

-Thomas Malory, Le Mort D'Arthur

«Είδα ένα νησί μέσα στην ομίχλη».

Είδα μια κόκκινη γη να κατακλύζεται από άσπρα κύματα, ώσπου έμεινε μόνο ένα μικρό τμήμα της πάνω από την επιφάνεια του νερού.

Είδα έναν άσπρο δράκο να κατασπαράζει έναν κόκκινο δράκο. Κάποιοι λένε ότι ο κόκκινος δράκος κοιμάται, δεν πέθανε. Είναι εκείνοι που ακονίζουν τα νύχια του με τα τραγούδια τους ακόμη κι όταν δεν αισθάνονται την αναπνοή του. Είναι εκείνοι που δεν πιστεύουν στο δράκο – πιστεύουν πως οι ίδιοι είναι ο δράκος, εκείνοι που δεν περιμένουν τον ένα, το μελλοντικό βασιλιά, αλλά κουβαλούν το σπαθί του.

«Είδα ένα νησί να περιτριγυρίζεται από ομίχλη».

Πάνω από τη γη ορθώθηκε μια άσπρη και κόκκινη σημαία, ο σταυρός του Αγίου Γεωργίου, που νίκησε το δράκο. Από όλα τα έθνη της Αλβιών είναι οι μόνιμοι που ο προστάτης τους – ο Άγιος Δαβίδ – προέρχεται από αυτούς, ο λαός που ονομάζεται Ξένος, ξένος στη δική του γη. Ο εισβολέας του έκλεψε το όνομα και του έδωσε τη λαλιά του – οι βάρδοι σταμάτησαν να τραγουδούν, αλλά οι φωνές τους ακόμα αντηχούν – αντηχούν και στο ρυθμό τους χτυπούν οι καρδιές που ελπίζουν σε ένα μέλλον χαμένο στο βαθύ παρελθόν.

Σε ένα μέλλον που κοιμάται μαζί του, πέρα από την ομίχλη, στη Γη των Μήλων.

Πολλοί απάτριδες τριγυρνούν τον κόσμο, αλλά εκείνοι παραμένουν ριζωμένοι – περήφανες δρύες δίπλα σε χωράφια με κριθάρι – κι ας έκλεψαν τη γη κάτω από τα πόδια τους. Πολλοί λένε ότι ο κόκκινος δράκος ζει – στις καρδιές όσων περήφανα δηλώνουν Ξένοι. Η αρχαία γλώσσα ήχησε από τα έγκατα της γης και αναδύθηκε σε ένα μικρό αλλά επίμονο ρυάκι, που συνεχίζει να γλύφει το τοπίο. Νέα τραγούδια γράφτηκαν, νέοι βάρδοι αναδείχθηκαν και ο δράκος επανήλθε – πάνω στο δικό τους λάβαρο. Ο βρυχηθμός του είναι δυνατός αλλά χωρίς φωτιά.

Μέχρι να ξυπνήσει.

Αλλά ποιός θα τον ξυπνήσει; Κι ας αντηχεί ο θρύλος στα αυτιά του κόσμου, ο δράκος ακόμα κοιμάται.

Ο βασιλιάς που ήταν και ο βασιλιάς που δεν υπήρξε ποτέ.

Κι αν δεν υπήρξε; Αν τραγουδούν τώρα γι' αυτόν οι βάρδοι, υπάρχει. Μα πως θα αποτινάξει ο Ξένος τις άσπρες ορδές από τα βάθη της σκοτεινής ηπείρου; Ποιός θα σώσει την Αλβιών;

Εσύ.

Το πράσινο νησί αναδύθηκε από την άσπρη θάλασσα και ακόμα μάχεται τον αφρό που παραμένει. Βάφτηκε κόκκινο ώστε να είναι πράσινο. Ο δρόμος των γειτόνων για να ξυπνήσει ο δράκος.

Το σπαθί παραμένει στο βυθό της λίμνης.

Μα ποιός θα το σηκώσει; Ποιός είναι άξιος να βουτήξει; Εκείνος που το έβγαλε από την πέτρα κοιμάται, μέχρι τη στιγμή της ύστατης ανάγκης της Αλβιών, οπότε θα ξυπνήσει και θα οδηγήσει το λαό άλλη μια φορά.

Ο ένας και μελλοντικός βασιλιάς.

Πολλοί πιστεύουν πως δεν θα επιστρέψει.

Πολλοί πιστεύουν πως δεν υπήρξε ποτέ.

Αλλά γιατί χρειάζεται να υπήρξε για να επιστρέψει;

Μέχρι τότε, σε ποιόν να δώσω το σπαθί του;

«Είδα ένα νησί πέρα από την ομίχλη».

Κανείς δεν ξέρει τι απέγινε ο περιπλανώμενος τρελός. Λένε ότι πέθανε στον ύπνο του, βλέποντας όνειρα κάτω από μια βελανιδιά. Άλλοι ότι ξεψύχησε μέσα σε μια κρυστάλλινη σπηλιά. Άλλοι ότι τον ξελόγιασα και τον σκότωσα εγώ. Μα ποιά είμαι εγώ; Έχω πολλά ονόματα, όπως αυτή η γη – η γη που δεν είναι γη, αλλά άνθρωποι, γιατί ο Ξένος στη δική του γλώσσα λέγεται Λαός – ο Λαός και η γλώσσα του, η γλώσσα του Λαού. Ο δράκος πέθανε αλλά ο Λαός ποτέ – ποτέ δεν θα πεθάνει όσο γεννιούνται βάρδοι.

Όσοι δεν περιμένουν εκείνον που θα ξυπνήσει το δράκο, προσπαθούν να τον ξυπνήσουν οι ίδιοι.

Γιατί χρειάζεται να υπήρξε για να επιστρέψει;

Ακόμα κι αν η πατρίδα τους είναι ένα όνειρο που είδε ένας τρελός κάτω από ένα δέντρο, ένας δράκος που κοιμάται, ένας βασιλιάς από τους θρύλους – μια ιδέα που μεταμορφώθηκε με την πάροδο των χρόνων, όπως εμπλουτίζουν με ψευδείς λεπτομέρειες οι βάρδοι τους ήρωες που εξυμνούν – είναι υπαρκτή.

Ποιά πατρίδα άλλωστε δεν είναι μια ιδέα;

Η Αλβιών ζει όσο το τραγούδι της ηχεί πάνω από τους καταπράσινους λόφους της – είναι θρίαμβος ή μοιρολόι; Όπως και να 'χει, η νίκη της ανήκει γιατί έχει ακόμα φωνή.

Ο δράκος βρυχάται χωρίς φωτιά.

Ο πατριωτισμός των μικρών εθνών δεν είναι απειλή για τις αυτοκρατορίες της γης.

Πότε θα πετάξει ελεύθερος;

Οι ασφόδελοι που ξερίζωσαν και πέταξαν στο ίδιο παρτέρι είναι λίπασμα για τη δρυ του αύριο, που θα προστατεύσει το όνειρο ενός τρελού.

Cymru.

Με νέο όνομα, νέα φωνή, τραγουδούν το ίδιο τραγούδι. Η ανάγκη της επιστροφής σε μια πατρίδα που δεν υπήρξε ποτέ είναι η φωτιά κάτω από τα φτερά τους. Ο καημός τους είναι καθολικός.

Ein tir.

Γιατί η πατρίδα δεν είναι προέλευση, αλλά προορισμός.

«Είδα ένα νησί».

Χαμένη πατρίδα: Μια ωραιοποιημένη,
υποκειμενική ερμηνεία;

Στραβοπόδης Μηνάς

Μία από τις μεγαλύτερες ανάγκες της ανθρώπινης ύπαρξης είναι η ανάγκη του ανήκειν. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να καλύπτεται η ανάγκη αυτή του

ανθρώπου. Για την ακρίβεια, πάνω σε αυτήν την ανάγκη έχουν δημιουργηθεί όλα σε αυτόν τον κόσμο. Η αδυναμία-ανάγκη του ανθρώπου βρίσκεται εύκολα καταφύγιο, όχι όμως πάντα. Καταφύγιο μπορεί να προσφέρει μια θρησκεία, μια ιδεολογία, μια κοινωνική ομάδα, μια πατρίδα. Επί της ουσίας, η αδυναμία του ανθρώπου έγκειται στην ανάγκη να ανήκει σε μια ευρύτερη οντότητα από την ατομική, σε μια συλλογική οντότητα. Όλα τα παραπάνω θεωρούνται μηχανισμοί δημιουργίας αυτής της συλλογικής οντότητας, που ο κάθε άνθρωπος έχει ανάγκη.

Hiraeth είναι μια έννοια που δεν μεταφράζεται μονολεκτικά στα ελληνικά. Είναι επί της ουσίας η νοσταλγία για μια χαμένη πατρίδα, μια πατρίδα που ίσως ποτέ δεν υπήρξε ή και αν υπήρξε κάποτε, η πραγματικότητα καθιστά αδύνατη την ύπαρξή της στο παρόν. Στην καλύτερη περίπτωση, λοιπόν, είναι μια πατρίδα φυλακισμένη στο κελί του χρόνου. Επίσης, η πατρίδα μπορεί να έχει αλληγορικό χαρακτήρα, μπορεί να μην είναι μια χώρα, ένας τόπος, μπορεί να είναι ένα πρόσωπο. Ότι και αν είναι, οι συνθήκες καθιστούν απαγορευτική την ύπαρξή της στο παρόν, τουλάχιστον όπως εμείς τη σκεφτόμαστε.

Η έννοια της απώλειας, κάνει ακόμη μεγαλύτερη την ανάγκη του να ανήκει κάποιος κάπου, οπότε η πατρίδα, υπαρκτή ή μη, θεοποιείται μόνο και μόνο γιατί πλέον είναι κάτι άπιαστο. Ο άνθρωπος έχει την τάση να ωραιοποιεί πάντα το

παρελθόν και να το συγκρίνει πάντα με το παρόν. Το αποτέλεσμα της σύγκρισης είναι πάντα ένα τέλειο παρελθόν και ένα δυσβάσταχτο παρόν. Βέβαια, η πραγματικότητα πάντα διαφέρει, καθώς το ωραίο παρελθόν ήταν κάποτε δυσβάσταχτο παρόν. Η μόνη διαφορά είναι ότι στο παρόν κουβαλάμε και όλες τις αδυναμίες και τα προβλήματα του σώματος, αντίθετα, όταν σκεφτόμαστε το παρελθόν, το κάνουμε απαλλαγμένοι πλέον από τα εμπόδια του σώματος, υπάρχουν μόνο άυλες αναμνήσεις. Στην περίπτωση του παρόντος, λοιπόν, κρίνουμε πάντα λαμβάνοντας υπόψη δύο παραμέτρους, το σώμα και την ψυχή, αντίθετα στην περίπτωση του παρελθόντος η μόνη παράμετρος που λαμβάνουμε υπόψη είναι αυτή της ψυχής, το συναίσθημα. Τα πρόσκαιρα εμπόδια του σώματος δεν είναι ικανά, διότι δεν έχουν την δύναμη, να επηρεάζουν την ανάμνηση.

Η χαμένη πατρίδα, λοιπόν, αφού ωραιοποιηθεί πρώτα εξαιτίας της τάσης που μόλις αναφέρθηκε, καλύπτει αυτήν την βασικότερη ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει κάπου. Ο συνδυασμός είναι ακαταμάχητος και όποιος πάει να αμφισβητήσει αυτήν την τελειότητα, συνθλίβεται συνήθως από την κοινωνία. Επί της ουσίας, δημιουργείται μια ουτοπία από απλές ωραιοποιημένες υποκειμενικές ερμηνείες και γενεές ολόκληρες μετά συνεχίζουν να πιστεύουν σε μια πλασματική εικόνα.

Ο άνθρωπος αισθάνεται αδύναμος, ωστόσο ο ίδιος αυτός άνθρωπος μπορεί να αξιοποιεί την

αδυναμία του και μέσα από αυτήν την αδυναμία να βρίσκει την λανθάνουσα δύναμη, που είναι ακατανίκητη. Βασική προϋπόθεση; Η βούλησή του. Και μετά ο άνθρωπος ευχαριστεί την αδυναμία του αυτή, διότι χωρίς αυτήν δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει δυνατός. Η αδυναμία του γίνεται η πηγή της δύναμής του. Καλώς ή κακώς η πλειονότητα της κοινωνίας αποτελείται από τον πρώτο τύπου ανθρώπου, ενώ η μειονότητα της κοινωνίας είναι αυτός ο δεύτερος τύπος ανθρώπου.

Η έννοια της χαμένης πατρίδας και η νοσταλγία αυτής, κάθε άλλο από ανούσια είναι: ίσα-ίσα είναι ζωτικής σημασίας για την πλειονότητα της κοινωνίας. Ωστόσο, δεν ξέρω κατά πόσο μπορεί να δώσει λύσεις στα αέναα προβλήματα που δημιουργεί ο νους του ανθρώπου. Δεν ξέρω αν είναι προτιμότερο να οικοδομούνται ατομικές ταυτότητες πάνω σε μία συλλογική ταυτότητα που στην καλύτερη περίπτωση είναι μια ωραιοποιημένη υποκειμενική ερμηνεία, εάν δεν υπάρχει καθόλου. Εάν αυτή η διαδικασία γενικευτεί θεωρώ πως τα προβλήματα καταλήγουν να είναι τρομακτικά. Η χαμένη πατρίδα, όπως και η πατρίδα, όπως και όλοι οι μηχανισμοί δημιουργίας συλλογικής ταυτότητας έχουν ένα βασικό κοινό σημείο, δημιουργούν ομάδες. Από την στιγμή που υπάρχουν περισσότερες από μία ομάδες, αυτόματα ξεκινάει ο ανταγωνισμός μεταξύ ή ανάμεσα των ομάδων. Αμέσως ξεκινάει η αέναη διαδικασία απόδειξης ότι το κάθε άτομο ανήκει στην καλύτερη ομάδα. Κάθε άτομο επιβάλλει

στον εαυτό του να αποδείξει πως έχει επιλέξει την καλύτερη ομάδα και αν δεν αποδείξει αντικειμενικά, το αποδεικνύει αυθαίρετα, διότι εάν δεν το κάνει, τότε ποιος ο λόγος συμμετοχής του ατόμου σε μία ομάδα που δεν είναι η καλύτερη; Ποιος ο λόγος να μην αλλάξει ομάδα; Εάν μπει στο σκεπτικό του ότι πρέπει να αλλάξει ομάδα, τότε πρέπει πρώτα να καταστρέψει όλη την ατομική του ταυτότητα που έχει οικοδομήσει όλα αυτά τα χρόνια, να αναιρέσει τα πάντα και να ξανά αρχίσει να οικοδομεί μια νέα ταυτότητα από το μηδέν. Ελάχιστοι είναι οι άνθρωποι που θα βρουν αυτήν την δύναμη, που προκύπτει από αυτήν την αδυναμία. Οι περισσότεροι, αρχίζουν να αλλάζουν όλο τον κόσμο γύρω τους ούτως ώστε να καταφέρουν να υποφέρουν τον μη αλλαγμένο εαυτό τους μέσα στην πραγματικότητα. Κατασκευάζουν νέα πραγματικότητα, γύρω από μια εσφαλμένη ταυτότητα, αντί να κάνουν ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή να κατασκευάσουν μία νέα ταυτότητα γύρω από την πραγματικότητα, ή έστω μια όσο το δυνατόν αντικειμενικότερη εκδοχή της πραγματικότητας (μην ξεχνάμε πως ακόμα και η πραγματικότητα γίνεται αντιληπτή με τα μάτια ενός υποκειμένου).

Φανταστείτε όλη αυτήν την διαδικασία όταν προστίθεται και η μεταβλητή του μίσους για την αντίπαλη ομάδα. Όταν αναφερόμαστε σε χαμένη πατρίδα, πάντα υπάρχει ο κατακτητής, η άλλη πλευρά που μας την στέρησε. Πόσο επικίνδυνη μπορεί να γίνει μια πραγματικότητα, η οποία

δημιουργείται γύρω από όχι μόνο μια εσφαλμένη ταυτότητα, αλλά από μια εσφαλμένη ταυτότητα που έχει μέσα της και το χαρακτηριστικό του μίσους για την διαφορετική ομάδα. Αυτή η νέα πραγματικότητα είναι σίγουρα πολύ επικίνδυνη.

Τελικά η χαμένη πατρίδα δεν είναι χαμένη, γίνεται χαμένη όσο περνάει ο καιρός, μέσα στο μυαλό των ανθρώπων, καθώς η στέγη της πλέον γίνεται η μνήμη των υποκείμενων. Από υποκείμενα σε υποκείμενα η χαμένη πατρίδα μεταβάλλεται και αυτό που εν τέλει μένει είναι κάτι πολύ ξένο σε σχέση με αυτό που υπήρξε κάποτε – εάν υπήρξε.

Παρόλα αυτά είναι καλό να υπάρχει η έννοια αυτή στο μυαλό των ανθρώπων, καθώς αυτό κάνει τον άνθρωπο να αισθάνεται καλύτερα και να γίνεται ακόμα και ευτυχής με την ύπαρξη και μόνο της ιδέας μιας χαμένης πατρίδας. Πολλές φορές η νοσταλγία είναι ένα πολύ χρήσιμο συναίσθημα για κάποιους και όλοι έχουν δικαίωμα να το αισθανθούν αρκεί να γίνονται ευδιάκριτα τα όρια και, πάνω από όλα, να μην αναπτύσσονται αρνητικά συναισθήματα για άλλες ομάδες με αποκορύφωμα το αίσθημα του μίσους, διότι έτσι η ανθρωπότητα θα εξελίσσεται, αλλά η εξέλιξη αυτή θα έχει αρνητικό πρόσημο.

Η βέλτιστη λύση είναι όταν ο άνθρωπος κάποια στιγμή καταλάβει πως δεν ανήκει στην καλύτερη ομάδα και μάλιστα, όχι μόνο αυτή η ομάδα δεν είναι η καλύτερη, αλλά αντίθετα δεν υπάρχει καν, είναι όλη χτισμένη πάνω σε ανακρίβειες ή ψέματα. Τότε

εφόσον καταστρέψει την ταυτότητά του, που θα έχει βασιστεί σε αυτήν την κίβδηλη συλλογική ταυτότητα, να μην αναζητήσει να βρει την καλύτερη ομάδα, διότι όλες είναι το ίδιο. Αυτό που πρέπει να κάνει είναι να αρχίσει να οικοδομεί την νέα του ατομική ταυτότητα απαλλαγμένος από την ανάγκη να έχει συλλογική ταυτότητα για την δημιουργία ατομικής ταυτότητας. Εκεί έγκειται και η μεγαλύτερη δύναμη του ανθρώπου που προκύπτει από την μεγαλύτερη αδυναμία του, ο άνθρωπος παύει πλέον να εξαρτάται από οτιδήποτε άλλο πέραν από τον εαυτό του, είναι δηλαδή ανεξάρτητος και ελεύθερος. Είναι πλέον έτοιμος να πατήσει στα πόδια του χωρίς να έχει ανάγκη κανέναν άλλον, έτοιμος να αντιμετωπίσει την αντικειμενικότερη μορφή της πραγματικότητας, άρα και τα πραγματικά προβλήματα που προκύπτουν από αυτήν. Συνεπώς, μπορεί να δώσει λύσεις μόνο σε υπαρκτά προβλήματα πλέον. Ο φαύλος κύκλος σταματάει και ξεκινά μια γραμμική πορεία που το τέλος της βρίσκεται πέρα από τον ορίζοντα.

Οι Κύριοι Ν.

Σανγκογιάν Μαρκάρ

Πήρα μια στροφή δεξιά. Στροφή αριστερά και μετά όλο ευθεία. Που πήγαινα;

Δε γνώριζα και ελάχιστα με ενδιέφερε.

Καθώς περπατούσα υπήρχαν στιγμές που συνειδητά παρατηρούσα τα πάντα γύρω μου, λες και αναζητούσα απεγνωσμένα κάτι. Κάτι που είχα χάσει. Κάτι που όταν και άμα το ανακάλυπτα, όλα μου τα προβλήματα θα επιλύονταν. Θα βρισκόμουν πάλι εκεί που ανήκα, σε ένα σπίτι όπου είχα ζήσει για αιώνες, ίσως όχι μέσα από δικές μου εμπειρίες, αλλά μέσα από εικόνες τρίτων.

Στο σημείο αυτό έπαψα για λίγο και ξεκίνησα να σκέπτομαι το εξής, εικόνα, τι επικίνδυνο πράγμα! Ένα σύνολο από γραμμές και χρώματα, που αναλόγως το συνδυασμό τους σημαίνουν και κάτι άλλο. Μα πως αυτοί οι διαφορετικοί συνδυασμοί μπορούσαν να έχουν τόσο διαφορετική επίδραση από άτομο σε άτομο και από στιγμή σε στιγμή. Ένα χαμόγελο σχηματίστηκε στα χείλη μου σαν αντίδραση της συνεχούς ροής των σκέψεων μου που είχε παύσει απότομα. Η απάντηση στο ερώτημα μου κρυβόταν στο εξής στοιχείο: ο συνδυασμός των γραμμών και των χρωμάτων σχηματίζει σύμβολα τα οποία κωδικοποιούν μια σειρά από συναισθήματα και αναμνήσεις. Το βάρος και η σημασία όλων

αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το υποκείμενο και το περιβάλλον του.

Τι γινόταν όμως στην περίπτωση μου όπου οι εικόνες της πατρίδας και του χαμού είχαν αρχίσει να ξεθωριάζουν και να θολώνουν μέσα μου; Το μαύρο φρούριο της περιοχής, άφθονο σε όπιο, η γέφυρα πάνω από τον ποταμό που οδηγούσε στο γηραιότερο δέντρο της περιοχής – κάτω από το οποίο ήταν θαμμένος ο χρυσός της οικογένειάς μου πέντε γενεές πίσω, η ιστορία του πως ένας θεός του προπάππου μου παντρεύτηκε την κόρη ενός βεζίρη παρά τη θέληση του πατέρα της και πολλοί άλλοι συνδυασμοί χρωμάτων και γραμμών είχαν ανακατευτεί τόσο μεταξύ τους, που έμοιαζαν πλέον με έναν πολύ θολό και ξεθωριασμένο πίνακα ζωγραφικής.

Παρ' όλη τη διαβρωτική επίδραση του χρόνου αντιμαχόμουν, δίχως να είμαι σίγουρος γιατί, να διατηρήσω αυτόν τον πίνακα μέσα μου. Δεν επιθυμούσα να χαθεί. Ίσως επειδή ήταν κομμάτι της ιστορίας των ανθρώπων γύρω μου και με τη συνεχή επανάληψη του είχε διατυπωθεί στο ασυνείδητό μου. Δε θεωρώ, όμως, πως έφταιγε αυτό. Ο βασικός λόγος που δεν αποχωριζόμουν τον πίνακα αυτό ήταν επειδή αποτελούσε μια γέφυρα. Μια γέφυρα του εαυτού μου προς έναν άλλον κόσμο, έναν κόσμο που αν είχα γεννηθεί σε αυτόν, πολύ πιθανό να μην τα σκεπτόμουν όλα αυτά καθώς όλα τα δεδομένα θα ήταν πολύ διαφορετικά.

Ο πίνακας αυτός ήταν ο παράλληλος βίος που θα

ζούσα εάν οι ιστορικές ζυμώσεις είχαν εξελιχθεί με διαφορετικό τρόπο. Δίπλα από τον πίνακα αυτό υπήρχε ένας άλλος, πολύ διαφορετικός και λιγότερο θολός. Ο πίνακας αυτός διηγούταν την ιστορία του πως από ένδεκα αδέρφια δολοφονήθηκαν τα οκτώ, πως επιβίωσε το κάθε ένα μονάχο του και τελικά πως βρέθηκαν όλα μαζί μετά από χρόνια σε έναν κοινό, αν και ξένο, τόπο. Ονόμασα αυτόν τον πίνακα, πίνακα μηδέν, διότι εκεί τελείωνε μια εποχή και ξεκινούσε μια τελείως νέα, μέρος της οποίας αποτελούσα και εγώ. Αυτός είναι ο πίνακας του παρόντος.

~

Ξαφνικά λίγο πιο μπροστά από εμένα πρόσεξα τον κύριο Ν., έναν άστεγο ήρεμο άνθρωπο που ζούσε τα τελευταία πέντε χρόνια της κρίσης στη συγκεκριμένη γωνίτσα. Συνήθιζα συχνά να του πιάνω την κουβέντα και να συζητάμε για διάφορα ζητήματα, ιστορικά, ηθικά, ορισμένες φορές και πολιτικά, μα η κλασική μας κουβέντα αποτελούταν από έναν ευγενικό χαιρετισμό και δύο σύντομες κουβέντες. Έτσι ξεκίνησε και αυτή τη φορά:

«Καλησπέρα κύριε Ν.», είπα όπως τον προσέγγιζα.

«Γειά σου παιδί μου, τι κάνεις σήμερα;» απάντησε με ήρεμη φωνή.

«Καλά είμαι εσείς;»

«Κουρασμένος σήμερα.»

Στο σημείο αυτό είχε αλλάξει η ροή, συνήθως μου απαντούσε με ένα «καλά και εγώ, όπως τα ξέρεις», όπου μετά συνέχιζα το δρόμο μου και εκείνος άλλαζε βλέμμα.

Σήμερα, όμως, ήταν πολύ διαφορετικά όλα. Αυτό το «κουρασμένος», με έκανε να σταματήσω να δω τι εννοούσε, όχι τόσο από ενδιαφέρον για εκείνον όσο από περιέργεια για εμένα. Τι ιστορία να έκρυβε, άραγε, αυτή η *κούραση*;

«Κύριε Ν. τι έγινε;» είπα με ένα ύφος παρηγορητικό και γεμάτο ενδιαφέρον.

«Τι να γίνει παιδί μου, η κατάσταση είναι κωμικοτραγική. Ζω στη χώρα μου, αλλά είναι σα να μην υπάρχω. Κάθε ημέρα που αναπνέω δεν αντιλαμβάνομαι προς ποιο σκοπό συνεχίζω και το κάνω. Χίλιες φορές νεκρός ή και πρόσφυγας, παρά ένα παράσιτο της κοινωνίας που κανείς δε θέλει να φιλοξενήσει στη ψυχή του. Κάποιος που να θέλει να ακούσει δυο κουβέντες μου. Δυο σκέψεις, και ας είναι χαζομάρες, ας μην έχουν τίποτε το πρακτικό να του προσφέρουν και ας γυρίσει στο κρεβάτι του έχοντας δύο συνειρμούς από διαφορετικό άνθρωπο, τι θα γίνει;

»Πεινάω συνεχώς παιδί μου και όχι επειδή δεν έχω φαγητό, να 'ναι καλά η Σούλα κάθε μέρα μου φέρνει και από ένα πιάτο. Πεινώ επειδή δεν έχω κάτι να κάνω και να θρέψω την ψυχή μου. Όλα προχωρούν εν κενώ, τα βλέπεις; Είναι σα να μην ανήκω πλέον στο κοινωνικό σύνολο, δεν είμαι υπόχρεος για τίποτα, μα ούτε και δικαιώματα έχω.

Μόνο δικαίωμα μου ίσως παραμένει η ανάσα, μα βασική μου υποχρέωση είναι να μη φαίνομαι, ακούγομαι και υπάρχω.

»Εάν υπάρχει αυτό το κοινωνικό συμβόλαιο που λέμε, εγώ σε ποιο τμήμα του ανήκω; Τι ανταποδίδω έναντι της ασφάλειας που απολαμβάνω σε αυτό το πεζούλι που κοιμάμαι κάθε βράδυ; Εκτός και αν είμαι ασφαλής επειδή δεν υπάρχω στο σύνολο. Τότε όλα αλλάζουν πάλι, με καταλαβαίνεις ή τρελαίνομαι αυτήν τη στιγμή που σου μιλάω;

»Εκτός, λέω, αν ανήκω εντός και εκτός του κύκλου, που ζείτε εσείς οι υπόχρεοι, παράλληλα. Είμαι δηλαδή το άτομο που σας ξέρω όλους καλύτερα, μα κανείς σας δε θέλει να ξέρει εμένα. Έχω τόσα να δώσω παιδί μου, τόσα να κάνω, που αυτό το περιθώριο απραξίας στο οποίο κατοικώ, το πεζούλι μου δηλαδή, αρχίζει και με πνίγει σαν κινούμενη άμμος.

»Κάποτε είχα μια πατρίδα, ένα όνειρο, ένα ζεστό σπίτι μα τώρα τίποτα. Με διώξανε, με περιφρονήσανε και με γδύσανε από την ίδια μου την ύπαρξη. Πλέον δεν έχω τίποτα.»

Ενόσω μιλούσε ο κύριος Ν., γύρω οι άνθρωποι περνούσαν αδιάφοροι, απλώς ρίχνοντας ένα γρήγορο βλέμμα, από το οποίο καταλάβαινε κανείς πως θέλαν και εκείνοι ένα μερίδιο από τα λόγια του άστεγου. Σε πλήρη αντίθεση με τους περαστικούς ήταν οι οδηγοί οχημάτων, οι οποίοι ζούσαν σε έναν

διαφορετικό τόπο και χρόνο, σε αυτόν μέσα στον τετράπορτο μηχανισμό που μειώνει τη σχέση χρόνου απόστασης, ενώ παράλληλα όμως εξαφανίζει και τα παράγωγα του να φτάνεις κάπου με λίγο πιο αργούς ρυθμούς. Όταν περπατάει κανείς ακούει τη μουσική των δρόμων, μια μουσική που δημιουργείται μέσα από τους καθημερινούς ήχους που βγάζουν οι άνθρωποι, τα σκυλιά, οι γάτες, τα περιστέρια, ο άνεμος ενώ χαϊδεύει ή μαστιγώνει τα δέντρα καθώς και την απότομη παύση όλων αυτών των ήχων, η οποία είναι ένα είδος μουσικής από μόνη της. Όταν περπατάει κανείς βλέπει τα πρόσωπα των ανθρώπων που σκέφτονται, αντιδρούν, γελάνε, πονάνε ή και αδιαφορούν για όσα λαμβάνουν χώρα μέσα από αυτούς, γύρω τους. Όταν, όμως κανείς, περπατάει, ακούει και βλέπει ταυτόχρονα. Τότε σίγουρα θα δει τους κυρίους και τις κυρίες Ν. που έχουν μείνει χωρίς πατρίδα, χωρίς ύπαρξη και δίχως ελπίδα. *Ubi bene ibi patria*^{*}, λέγανε οι Αρχαίοι Ρωμαίοι.

Μα αν το *bene* ήταν μια εικόνα με τι θα έμοιαζε;

---

* Η φράση 'ubi bene ibi patria' μεταφράζεται λέξη προς λέξη ως «όπου καλά εκεί πατρίδα», ή αλλιώς «Πατρίδα είναι εκεί που η ζωή είναι καλή».

Το Κλουβί

Τζιλιβάκης Δημήτρης

Το τρένο ήταν ασφυκτικά γεμάτο. Ήταν αβάστακτη εκείνη η ώρα, καθώς άνθρωποι από διαφορετικές ηλικίες και φύλα βρίσκονταν πάντα ασφυκτικά συνωστισμένοι και στριμωγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλο. Ο προορισμός για κάθε έναν ήταν διαφορετικός: άλλοι γυρνούσαν σπίτι στην οικογένεια τους, άλλοι στο σύντροφό τους, άλλοι πήγαιναν να βρουν τους φίλους τους. Μια κουραστική μέρα ήταν, για τους περισσότερους, στο τέλος της.

Οι επιβάτες ήταν σιωπηλοί, ο καθένας κοιτούσε τη δουλειά του, ανυπομονούσαν να φύγουν από το βαγόνι, το οποίο είχε αρχίσει να μυρίζει από την πολυκοσμία. Κάπου εκεί βρισκόταν και ο Πωλ, που γυρνούσε πίσω από τη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου του. Είχε πάει για να προσπαθήσει, ανεπιτυχώς, να διαβάσει για το μοναδικό μάθημα που βρισκόταν απέναντι σε αυτόν και το καθυστερημένο πτυχίο του. Στριμωγμένος καθώς ήταν στην πίσω πόρτα, που παρέμενε κλειστή για τη διαδρομή αυτή, σκέφτηκε πώς ήταν τυχερός, καθώς δεν θα αναγκαζόταν να αντιμετωπίσει αυτούς που έμπαιναν στο ήδη γεμάτο τρένο.

Το πρόσωπο του ήταν συνηθισμένο μα όχι άσχημο. Πρώιμες ρυτίδες φαίνονταν κάτω από τα μάτια του και αχνοί μαύροι κύκλοι τα περιέβαλλαν.

Κάποιος μπορεί να τον περνούσε για μεγαλύτερο από ότι ήταν στην πραγματικότητα. Φορούσε μπότες, τζιν, και μια απλή μαύρη ζακέτα με κουκούλα.

Κοντά στον Πωλ, μια νεαρή κοπέλα γύρω στα είκοσι τέσσερα μιλούσε στο τηλέφωνο, σπάζοντας έτσι την αμήχανη σιωπή που επικρατούσε στο βαγόνι. Ο Πωλ δεν την παρατήρησε καθώς η μουσική που άκουγε με τα ακουστικά που φορούσε κάλυπτε οποιοδήποτε ήχο. Εξαιρεση, φυσικά, αποτελούσε ο ρυθμικός θόρυβος που έκανε το τρένο, το οποίο με ταχύτητα διέσχιζε την σήραγγα.

Το τρένο άρχισε να κόβει ταχύτητα καθώς έμπαινε στον επόμενο σταθμό, Το σκοτεινό τούνελ διαδέχθηκε ένας, πολύ γνώριμος για τον Πωλ, σταθμός. Ήταν επιστρωμένος με έντονα πορτοκαλί πλακάκια, τόσο έντονα που του δημιουργούσαν ναυτία.

Πάλι καλά που δεν κατεβαίνω εδώ, σκέφτηκε και καθώς άνοιξαν οι πόρτες που βρίσκονταν απέναντι του, ένα μεγάλο μέρος από τους επιβάτες κατέβηκε και το πλήθος αραιώσε. Οι πόρτες έκλεισαν. Ο Πωλ είδε την κοπέλα που μιλούσε στο τηλέφωνο να βρίσκει θέση στα πίσω καθίσματα που κανονικά προορίζονταν για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία. Κάτι που ποτέ κανείς δεν σκεφτόταν.

Ε βέβαια, κανέναν σεβασμό.

Κοίταξε κλεφτά την κοπέλα με ελαφριά ζήλια στα μάτια του. Αυτή θα καθόταν, ενώ αυτός θα παρέμενε όρθιος για το υπόλοιπο της διαδρομής. Τα μαλλιά της ήταν καστανά, κομμένα καρέ ως τον ώμο και το πρόσωπο της κάτι του θύμιζε. Μα δεν είχε χρόνο να το σκεφτεί καθώς ένας ηλικιωμένος άντρας με ελάχιστα άσπρα μαλλιά και σακουλιασμένα μα σπινθηροβόλα μάτια τον σκούνηξε στον ώμο. Ο Πωλ, ξαφνιασμένος, γύρισε προς στον γέροντα, βγάζοντας τα ακουστικά.

«Θα κατεβείτε;», ρώτησε ο ηλικιωμένος.

«Τι πράγμα;», απάντησε ο Πωλ, ελαφρά ενοχλημένος που τον διέκοψαν από τη μουσική του. Την ίδια στιγμή οι πόρτες στην απέναντι μεριά έκλειναν.

Ο γέροντας, του έδειξε την πίσω πόρτα πάνω στην οποία ο Πωλ ελαφρά στεκόταν. Ο Πωλ ξαφνιάστηκε σαν είδε κόσμο να περιμένει στις αποβάθρες έξω από το γυαλί.

« Συγνώμη.», απάντησε στο γέρο. και κόλλησε την πλάτη του στο διαχωριστικό των καθισμάτων για να κάνει χώρο, συνάμα σκέφτηκε πως αυτός ο ηλίθιος θα έπρεπε να είχε βγει από την άλλη μεριά.

Μόνο σε αυτόν τον καταραμένο σταθμό, γίνεται αυτό, σκέφτηκε καθώς οι πόρτες άνοιξαν, και ο

παππούς βγήκε έξω, ενώ άλλοι είκοσι άνθρωποι μπήκαν, γεμίζοντας ελαφρά πάλι το βαγόني.

Οι πόρτες έκλεισαν και το βαγόني ξεκίνησε αργά. Ο Πωλ παρατήρησε πως κάποιοι απογοητευμένοι έφτασαν τρέχοντας στις αποβάθρες, μόνο για να αντικρίσουν το τρένο που έφευγε χωρίς αυτούς. Ένας μαυρομάλλης και καταϊδρωμένος νέος σχεδόν κόλλησε το πρόσωπο του έξω από το τζάμι της πόρτας και απογοητευμένος το χτύπησε με την παλάμη του. Πίσω του ακολούθησε μια κοπέλα με μαύρα μαλλιά, η οποία έτρεχε λαχανιασμένη με την τσάντα της στην πλάτη. Το αγόρι γύρισε και κάτι της είπε. Ο Πωλ χάρηκε καθώς σκέφτηκε πως αυτός ήταν μέσα και γρήγορα θα ήταν στο σπίτι του.

Τα μάτια των δύο νέων, ανήμπορα, ακολούθησαν το τρένο καθώς αυτό απομακρύνονταν από την αποβάθρα. Και τα μάτια του Πωλ ακολούθησαν τους δύο νέους, καθώς το βαγόني του απομακρυνόταν και χανόταν μέσα στο τούνελ που συνέδεε τον πορτοκαλί σταθμό με τον επόμενο. Τέσσερα χρόνια πριν βρισκόταν στη θέση τους.

~

«Πωλ, γρήγορα το τραίνο!», φώναξε η Ελευθερία που προπορευόταν τρέχοντας,

προσπαθώντας να προλάβει ανοιχτές τις πόρτες του τελευταίου δρομολογίου προς Κηφισιά.

Η Ελευθερία κοίταξε πίσω από τον ώμο της τον Πωλ που προσπαθούσε να την προφτάσει.

«Που να πάρει, δεν μου επικυρωνόταν το εισιτήριο σε αυτά τα μηχανήματα.», απολογήθηκε.
«Τα συντηρούν πότε άραγε;»

«Χα! Η ερώτηση του ενός εκατομμυρίου επιβατών, που χρησιμοποιούν την πράσινη γραμμή κάθε μέρα».

Ο Πωλ γέλασε ελαφρά στο λογοπαίγνιο που έκανε η Ελευθερία.

«Άρα με το νυχτερινό λεωφορείο;», πρότεινε ο Πωλ.

Η Ελευθερία κοίταξε την ώρα στο ρολόι χειρός της.

«Το Πεντακόσια έρχεται σε μιάμιση ώρα.», ανακοίνωσε και συμπλήρωσε ειρωνικά: «Αν έρθει.».

«Μπορούμε να πάρουμε ταξί;»

Η Ελευθερία κοίταξε το ταβάνι.

«Μμμμ. Διπλή ταρίφα», είπε και γύρισε το βλέμμα της στον Πωλ και αμέσως μετά είπε:

«Υπάρχει μια συναυλία σε καμιά ώρα στην πλατεία. Μπορούμε να πάμε εκεί, κάποια παιδιά από τη σχολή μου νομίζω θα πάνε. Ίσως έχει φάση.»

Ο Πωλ έβγαλε το κινητό του από την τσέπη και κοίταξε και αυτός την ώρα.

«Πωω», αναφώνησε, «θα γυρίσουμε με το πρωινό, ήθελα να πάω στα Μαθηματικά το αύριο το πρωί, είναι το πρώτο εξάμηνο, κρίμα είναι να αρχίσω έτσι. Άλλωστε πλέον δεν έχουμε τις πανελλήνιες, θα μπορούμε να πηγαίνουμε σε συναυλίες συνεχώς.»

«Βασικά, ποτέ δεν πηγαίνεις Μαθηματικά. Έλα πάμε στη συναυλία! Ποιος ξέρει πότε θα ξαναβγούμε;», επέμεινε η Ελευθερία.

Ο Πωλ γέλασε.

«Με τσάκωσες! Άντε πάμε! Το πολύ-πολύ θα πάω κατευθείαν στο πανεπιστήμιο το πρωί.»

Και πήγαν. Και του Πωλ του άρεσε. Οι φίλοι της Ελευθερίας ήταν αρκετά ενδιαφέροντα άτομα. Η συναυλία όχι τόσο μα πήγαν έπειτα για μύρες σε ένα καλά κρυμμένο μπαρ σε κάτι απόμερα σοκάκια. Μα το καλύτερο ήταν το χάραμα. Ενώ ο κόσμος της πόλης ξεκινούσε για μια ακόμα μέρα ρουτίνας και δουλείας, εκείνοι αγνάντευαν τον ήλιο που ανέτειλε. Οι μυριάδες αντανάκλασεις πάνω στα κτήρια της πόλης και η χαμηλή πρωινή πάχνη, έδιναν στην πόλη που ξύπναγε μια απόκοσμη όψη, όψη που άνηκε σε έναν κόσμο φαντασίας. Εκείνη την στιγμή ο καθένας

έδωσε υπόσχεση νοερή να συνεχίσουν να βλέπουν την μαγεία στον κόσμο, όσα χρόνια και αν πέρασαν, υπόσχεση τολμηρή και μια υπόσχεση μοιραία καταδικασμένη, γιατί η ζωή τότε ήταν ακόμα χαρούμενη και απλή.

~

Το τρένο μπήκε σε ένα μουντό σταθμό με τοίχους επιστρωμένους με ανοιχτά μπλε πλακάκια. Ο Πωλ πάντα σκεφτόταν πως αυτός που τον σχεδίασε, μόνο κάποιο υποχθόνιο σκοπό και μίσος προς τους επιβάτες της γραμμής θα μπορούσε να είχε. Έτσι λοιπόν έφτιαξε έναν σταθμό που έμοιαζε έντονα τουαλέτα.

Κάποιος σηκώθηκε από τη θέση απέναντι από την κοπέλα με τα μαλλιά κομμένα στο ύψος των ώμων της, η οποία πλέον είχε σταματήσει να μιλάει στο τηλέφωνό της και αγνάντευε τους ανθρώπους που περίμεναν το τρένο με κατεύθυνση προς Πειραιά. Η θέση παρέμεινε ελεύθερη και ο Πωλ έκανε μια διστακτική και αναποφάσιστη κίνηση να πάει προς αυτήν, μα δίστασε. Κάποιος άλλος άντρας τον πρόλαβε και πήρε τη θέση.

Αχ τι να κάνουμε προσπάθησα, είπε από μέσα του.

Σκέφτηκε, επίσης, πώς καλύτερα έτσι γιατί δεν θα ήταν αυτός που θα στερούσε το κάθισμα σε κάποιον που είχε πραγματικά ανάγκη. Η πραγματικότητα, όμως, ήταν διαφορετική. Δεν ήθελε να αντικρίσει το γνώριμο πρόσωπο της κοπέλας που καθόταν απέναντι, με το φόβο ότι θα του έφερνε όμορφες νοσταλγικές αναμνήσεις που πλέον ήταν πεπεισμένος ότι δεν θα ξαναζούσε ποτέ.

Πέντε χρόνια μετά, δεν ήταν το άτομο που ονειρευόταν την χαραυγή εκείνη μετά τη συναυλία και το πιο πιθανόν να μην γινόταν ποτέ. Είχε μείνει κολλημένος στις φοβίες του και είχε φορέσει μια μάσκα αρνητικότητας και ειρωνείας στο πρόσωπο του. Ένα πρόσωπο το οποίο θα έπρεπε να έλαμπε από την προοπτική της ζωής που ανοιγόταν μπροστά του.

Η Ελευθερία καταπιάστηκε με άλλες ασχολίες καθώς έμπαινε πιο ενεργητικά στο παιχνίδι της ζωής και ο δρόμος της αναγκαστικά συναντιόταν όλο λιγότερο με αυτόν του Πωλ. Ο Πωλ με την σειρά του δειλίασε και δεν προσπάθησε να κρατήσει επικοινωνία.

Η μία δικαιολογία διαδέχτηκε την άλλη. Σιγά σιγά κλείστηκε στον εαυτό του. Αποξενώθηκε από τα κοντινά του άτομα. Σκεφτόταν πως αν εκείνα ενδιαφέρονταν όντως για αυτόν, θα είχαν επικοινωνήσει ήδη μαζί του. Έτσι ο ίδιος δεν έκανε ποτέ κίνηση γιατί στα μάτια του ποτέ δεν ήθελε να

φαίνεται ότι έφταιγε αυτός που αποξενώθηκε, πάντα οι άλλοι, οι άλλοι που άλλαξαν.

Το πανεπιστήμιο έφτανε στο τέλος του, και έβλεπε τους συμφοιτητές του σιγά σιγά να φτιάχνουν τις ζωές τους. Άλλοι βρήκαν δουλειά και έναν σταθερό μισθό, άλλοι συνειδητοποίησαν ότι ήθελαν να δουν πιο σοβαρά τη ρομαντική σχέση που είδη είχαν, με την ελπίδα πως θα εξελισσόταν σε κάτι καλό. Μα ο Πωλ δεν είχε πλέον στόχους. Ήταν σαν μια βάρκα δίχως κουπιά, σε μια θάλασσα δίχως κύμα και αέρα. Η σκέψη ότι θα πρέπει αντιμετωπίσει το μέλλον του, τις υποχρεώσεις, τις σκοτούρες, τις άσχημες και τις όμορφες στιγμές, τον τρώμαζε.

~

Είχε έρθει η ώρα που έπρεπε να κατέβει από το τρένο. Η κοπέλα με τα κοντά μαλλιά δεν σηκώθηκε από τη θέση της. Ο Πωλ σκέφτηκε πως λογικά έκανε λάθος, πιθανότατα ήταν κάποια άγνωστη, και βγήκε από το βαγόνι.

Με αυτές τις σκέψεις έφτασε στο σπίτι του και με αυτές τις σκέψεις έπεσε για ύπνο. Σκέψεις νοσταλγικές από μια άλλη, πιο χαρούμενη, εποχή. Σκέφτηκε να πάρει τηλέφωνο την Ελευθερία να τη ρωτήσει αν ήταν αυτή στο τρένο σήμερα, και αν θέλει να ξαναπάνε στον λόφο όπως παλιά. Μα τα

μάτια του πλέον ήταν βαριά καθώς η ώρα είχε περάσει.

Ίσως αύριο, σκέφτηκε και ο ύπνος σιγά σιγά τον πήρε. Ίσως.

Μια ακόμα Πέμπτη

Σφυριδης Βαγγέλης

Η εβδομάδα είχε ξεκινήσει με μια γλυκιά ηρεμία. Τα μαθήματα γνωστά, οι ώρες συγκεκριμένες και το πρόγραμμα χιλιοχωνευμένο. Η τσάντα στον ώμο και ο Ευάγγελος στον αυτόματο πιλότο, έτοιμος να αδράξει τη μέρα, μη γνωρίζοντας ακόμα πως αυτή η Πέμπτη δεν θα ήταν όπως όλες οι άλλες.

Κάθε τόσο εμφανίζεται τυχαία στην καθημερινότητά μου κάποια έννοια που με εκπλήσσει ευχάριστα. Τώρα πια, το φαινόμενο συμβαίνει περίπου μια φορά το μήνα και αφορά συνήθως έννοιες που τις έχω νιώσει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο και κατανοήσει βαθιά ως κάποιου είδους κατάσταση ή συναίσθημα, προσδιοριστική λέξη για τις οποίες δεν έχω καταφέρει να βρω ούτε με σφαίρες. Έχοντας στοιβάξει ανά τα χρόνια, στο πίσω μέρος του μυαλού μου, τόσες και τόσες αναμνήσεις παρόμοιων «ανώνυμων» συναισθημάτων και αναλογικά ελάχιστες «εξηγήσεις», ο εκνευρισμός μου φαινόταν ότι είχε έρθει για να μείνει. Όλα αυτά, βέβαια, μέχρι να εμφανισθεί άξαφνα η απάντηση για μια από τις μεγαλύτερες ανωνυμίες μου πέρα από τη Θάλασσα της Μάγχης, από την Ουαλία.

Η μικρή ετούτη περιοχή στα δυτικά του Ηνωμένου Βασιλείου (την οποία πριν ήξερα μόνο για τα επιβλητικά της κάστρα και την-ο θεός να την

κάνει- ποδοσφαιρική της ομάδα) μου προσέφερε απλόχερα την έννοια του ‘Hiraeth’, μια λέξη που, αν και δύσκολη στην προφορά, ήταν τόσο εύκολη στην κατανόησή της, αφού μιλάει για κάτι γνώριμο τόσο σε εμένα όσο και (θέλω να πιστεύω) σε εσένα.

Η ζωή αποτελεί, κατά κόρον, μια γλυκόπικρη εμπειρία, ένα τρενάκι του λούνα-παρκ χωρίς ασφάλειες που στο τέλος του, αν επιβιώσεις, σε περιμένουν όλοι οι θησαυροί των παραμυθιών: από το τσουκάλι με τα χρυσά νομίσματα στο τέλος του ουράνιου τόξου μέχρι το μυθικό Ελ Ντοράντο. Και θα σου αξίζουν, γιατί θα έχεις νικήσει όλους του καλικάντζαρους και τα θεριά που θα σε ξεσχιζαν χωρίς δισταγμό στη σκέψη ότι θα τους τα πάρεις. Είναι μια τρελή διαδρομή, με πολλούς συνεπιβάτες οι οποίοι, αν είσαι άτυχος θα σε πονέσουν, θα σε πληγώσουν, θα παρακαλās να μην τους είχες γνωρίσει ποτέ μα, αν η τύχη σου κλείσει το μάτι, θα συμβάλλουν στις *γλυκόπικρες αναμνήσεις* σου. Μπορεί να λέγεται έρωτας, ανεκπλήρωτος ή μη, μπορεί φίλος, μπορεί γνωστός, μπορεί και άγνωστος. Όποια μορφή και να πάρει στον διάβα σου, το *Hiraeth* το έχει περιγράψει.

Όταν μου ζητήθηκε να συνεισφέρω στο παρόν συλλογικό έργο τη δική μου εκδοχή του όρου και διαβάζοντας περισσότερο για αυτό, το μυαλό μου άρχισε να δίνει αμέσως εντολές στο χέρι μου. Μια και μόνο γρήγορη προσπάθεια να φέρω στη μνήμη μου ανάλογες καταστάσεις που εκφράζει η λέξη αυτή, παραλίγο να μου «κάψει» τον εγκέφαλο!

Γράψε για αυτόν, αυτή, εκείνους, εκείνη τη νύχτα με τον κολλητό στο θεατράκι της Λειβαδιάς, τη μεταμεσονύχτια «συναυλία» στην ερημική παραλία, το πάρτι που δεν ήθελες να πας μα γνώρισες την κοπέλα με τα μπλε μαλλιά και άλλα πολλά. Πες για αυτό, πες για εκείνο, πες για το άλλο. Και η λίστα δεν είχε σταματημό. Το κούφιο μου πλημμύρισε με ιδέες και, σχεδόν μηχανικά, γράπωσα το πρώτο τετράδιο που βρήκα μπροστά μου. Το μολύβι έκαψε στα χέρια μου, έτοιμος να καθαρογράψω τις σκέψεις μου, το συναίσθημα των αναμνήσεων που για τόσο καιρό αδυνατούσα να ορίσω, που για γενιές και γενιές μιλάγανε οι Ευρωπαίοι μου γείτονες. Βέβαια, δεν έγινε ποτέ έτσι.

Άφησα το τετράδιο σχεδόν όσο γρήγορα το έπιασα. Ήταν, τελικά, δυσκολότερο απ' όσο νόμιζα. Ήταν επίπονο γιατί, όσο περισσότερο σκεφτόμουν, τόσο το «πικρό» της υπόθεσης έκανε αισθητή την παρουσία του. Ο κολλητός απομακρύνθηκε, οι μουσικοί δεν ξαναπαίξανε, η κοπέλα έφυγε μίλια μακριά. Η βραδιά είχε τελειώσει.

Η μέρα είχε σχεδόν δώσει τη θέση της στο δειλινό μα οι στοχασμοί μου είχαν μόλις ξεκινήσει. Το τετράδιο παρέμεινε ανέγγιχτο πάνω στο ξύλινο γραφείο για μέρες. Το δωμάτιό μου, μόνιμος σύντροφος απέναντι σε όλους και σε όλα, έπαψε να μοιάζει με τον απαράδεκτα διακοσμημένο ειρηνοποιό που τόσο αγαπούσα. Ήταν άσχημο, μουντό και ανήσυχο- λέξεις που περιγράφουν τέλεια και τον ύπνο των ημερών.

Η ανθρώπινη φύση έχει εξελιχθεί ανά τους αιώνες, επιβιώνοντας προϊστορικούς κυνηγούς, άγρια ζώα και τη μανία της φύσης. Είναι ένα από τα πλεονεκτήματα του να αποτελούμε το εξελιγμένο είδος, τα πιθηκάκια με τα παπούτσια. Μα τι συμβαίνει όταν η μάχη μέλλει να γίνει ενάντια σε κάτι αόρατο, άοσμο και αθόρυβο; Εκεί, ξεχνάς πάσης φύσεως ενισχύσεις. Η τελευταία γραμμή άμυνας· ένας μοναδιαίος στρατός, μαρμαρωμένος στη μέση του προσωπικού του Κολοσσαίου, ελπίζοντας το κελί να κρατήσει το άυλο τέρας μακριά. Αυτό συμβαίνει, αυτό συμβαίνει πάντα. Αυτό συνέβη και τώρα. Ο άνθρωπος κατέκτησε τον ουρανό και έκρυψε τη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας στην παλάμη του αλλά ακόμα δεν έχει δημιουργήσει έναν μηχανισμό ασφάλειας για τις ίδιες του τις σκέψεις. Το καλύτερο που μπορούσα να κάνω είναι να προσπαθήσω να τις βυθίσω πάλι πίσω απ' όπου ήρθαν. Ακαρπες προσπάθειες, αφού η Πανδώρα κοιμάται και το κουτί ξεκλείδωσε. Επομένως, ποιος είμαι εγώ για να βρω την εύκολη λύση;

Το απεχθάνομαι όταν με επισκέπτεται η Πανδώρα· με αποσυντονίζει όσο ελάχιστα πράγματα μπορούν. Κάθε φορά λαμβάνει διαφορετικό προσωπείο και γραπώνεται από την ανασφάλεια της εκάστοτε ημέρας, μα το τελικό αποτέλεσμα είναι πάντοτε το ίδιο – παλιά, καλή, γνώριμη αναστάτωση. Οι τοίχοι του υπνοδωματίου δεν ήτανε πλέον αρκετοί. Σκέφτηκα πως λίγος καθαρός αέρας θα μου έκανε καλό. Η ώρα ήταν

περασμένη και η νύχτα είχε ήδη σκεπάσει ολότελα τον έναστρο ουρανό. Βγήκα από την πολυκατοικία και κατευθύνθηκα προς την παραλία. Το Φάληρο είναι μια πανέμορφη περιοχή όλες τις ώρες της ημέρας μα όταν χάνεται το φως του ήλιου, αναδεικνύεται η πραγματική του μαγεία. Ο θαλασσινός του αέρας και η μυρωδιά της αλμύρας είναι αρκετά για να σε απομακρύνουν, έστω για μερικές όμορφες στιγμές, από όσα σε απασχολούν.

Βύθισα τα πόδια μου στην άμμο και άφησα τις αιωρούμενες σταγόνες να χτυπήσουν το πρόσωπό μου. Ο ήχος της λεωφόρου έπαιζε από πίσω σαν μια γλυκιά μελωδία, επαναλαμβανόμενη και συνεχής, ενώ τα κύματα σκάγανε με φόρα στα πλησίον στην ακτή βράχια, ξανά και ξανά. Ο ρυθμός δεν άλλαζε όση ώρα και να πέρναγε. Οι ήχοι, οι μυρωδιές, οι εικόνες λειτουργούσαν σαν κάποιου είδους αστικό νανούρισμα, απαλύνοντας τα εσώτερα και επιτρέποντάς μου να αφουγκραστώ τον παλμό της βραδιάς. Ηρέμησα. Από το πουθενά, έπιασα το πρόσωπό μου να σχηματίζει ένα χαζό χαμόγελο. Δεν μπορούσα να προσδιορίσω ποιο από όλα εκείνα που με περιτριγύριζαν εκείνη την στιγμή έδωσε την ώθηση για την «επιφοίτησή» μου, μα ήρθε. Και μπήκε με τα μπούνια...

Μου πήρε κάμποσες μέρες να το καταλάβω μα στο τέλος ήταν τόσο προφανές που σχεδόν αισθάνθηκα το βάρος της βλακείας μου: κάθε θύμηση που θεωρούσα *γλυκόπικρη* δεν ήταν τίποτα παραπάνω από απλά γλυκιά, με μια μικρή δόση

πραγματικότητας προσκολλημένη στο τέλος της. Κανείς, όμως, δεν μπορεί να μείνει νευριασμένος με την ίδια την πραγματικότητα, έτσι δεν είναι; Εκείνη ήταν εδώ από την αρχή και θα είναι εδώ πολύ μετά το τέλος. Δεν σου χρωστάει τίποτα-πόσο μάλλον αρκετά- για να σου προσφέρει τις αναμνήσεις που τόσο αναπολείς. Το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι να τις γραιώσεις και να τις ζήσεις στο έπακρο. Μην προσπαθήσεις να τις αναβιώσεις, η κάθε μια είναι μοναδική και υφίσταται στο χωροχρόνο μονάχη της, κάπου ανάμεσα στα αστέρια που κοιτάς όταν τη σκέφτεσαι. Είναι ξεχωριστή, σαν το πρώτο φιλί, το πρώτο χτυποκάρδι, μακριά απ' όλους και απ' όλα. Και η μόνη λέξη που μπορεί να σε περιγράψει που έζησες κάτι τέτοιο είναι *τυχερός*.

Η παραλία αποτελούσε πλέον παρελθόν. Περπατούσα προς το σπίτι – το «χοροπηδούσα» ίσως να είναι καλύτερη περιγραφή-, χαρούμενος που επιτέλους κατάφερα να καταλάβω για τι ήθελα να γράψω. Το προσχέδιο ήταν ήδη στο κεφάλι μου: Βικιπαιδική εισαγωγή του όρου (*το Hiraeth προέρχεται ετυμολογικά από την παραδοσιακή τοπική διάλεκτο της νήσου και μπλα... αποτελεί μια έννοια η οποία εκφράζει μια βαθιά συγκίνηση και μπλα μπλα... η χρήση του γίνεται για να περιγράψει τη θλίψη ενός για τα χαμένα μέρη του παρελθόντος του και μπλα-μπλου-μπλα...*), μου λείπει ο τάδε, η τάδε γιατί περάσαμε όλα αυτά και τέλος, ημιφιλοσοφική φανφάρα για το νόημα των σχέσεων. Βέβαια, δεν έγινε ποτέ έτσι.

Όσο περισσότερο το περιεργαζόμουν, τόσο περισσότερο έβλεπα την νεοαποκτηθείσα μου γαλήνη να με χαιρετάει από την εξώπορτα. Οι προτάσεις γράφονταν και σβήνονταν, τίποτα δεν φαινότανε σωστό. Όλα με ενοχλούσαν δίχως λόγο-τα γράμματά μου, οι μελωδίες του αγαπημένου μου Waits, το φύσημα του αέρα στο παράθυρο, ο αδερφός μου που έτρωγε στο διπλανό δωμάτιο. Ύστερα από όλες εκείνες τις μίζερες μέρες, ήμουν πάλι στο μηδέν. Το χαρτί είχε περισσότερο μουτζούρες παρά γραπτά νοήμονα ανθρώπου. Το μόνο που μπορούσα να σκεφτώ ήταν ότι δεν ήθελα να τελειώσουν τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο.

Πέταξα το τετράδιο στην άκρη του γραφείου, αποφασισμένος να μην αφήσω το Hiraeth να νικήσει. Δεν επέτρεπα να ήμουν ένα ακόμα όνομα που καταβρόχθισε. Έκανα άνω κάτω το δωμάτιο ψάχνοντας το χαρτάκι με το τηλέφωνό της, τη μόνη υλική απόδειξη που είχα ότι εκείνη η νύχτα υπήρξε, ότι δεν ήταν απλά απόκομμα κάποιου κακού συμπαντικού αστείου. Ο μοναδιαίος μου στρατός ενάντια σε έναν εχθρό που δεν είχα συναντήσει, μαχόμενοι μέχρι τέλους σε ένα κρύο δωμάτιο στην άκρη του Φαλήρου. Βρήκα το χαρτί τσαλακωμένο σε κάποιο τζάκετ. Δεν θα άφηνα την ανάμνηση να αποτελέσει άγκυρα που θα χρησίμευε για να με καθηλώνει στη σκέψη μιας τέλει νύχτας, μιας γνωριμίας κλεισμένης αιώνια στη δικιά της νοσταλγική λούπα, να την επισκέπτομαι όταν τα πράγματα δεν πηγαίνουν καλά. Όχι πάλι.

Τα δάχτυλά μου πληκτρολόγησαν τα ψηφία του αριθμού προσεκτικά, ένα προς ένα. Όλη μου η ένταση εξαφανίσθηκε στη στιγμή με το που άκουσα τη φωνή στο άλλο άκρο του ακουστικού. Από το πουθενά, έπιασα το πρόσωπό μου να σχηματίζει ένα χαζό χαμόγελο. Το ρολόι στο κομοδίνο έδειχνε 3:41, μα η κλήση δεν έληξε μέχρι οι πρώτες αχτίδες της επομένης να ακουμπήσουν απαλά το ήρεμό μου παράθυρο. Άφησα το τηλέφωνο στο πάτωμα και ξάπλωσα στο κρεβάτι. Οι τοίχοι είχαν αρχίσει να ξαναζεσταίνονται και το δωμάτιο μύριζε πάλι βανίλια. Η Παρασκευή δεν άργησε να ξημερώσει.

Νοσταλγία

Τσιμάρας Όμηρος

Κάποια βράδια η Ρόζα με κοιτά προβληματισμένα και μου γνέφει για να της πω τι μου συμβαίνει. Εγώ, όμως, έχω ορκίσει τον εαυτό μου ότι δεν θα της αναφέρω τίποτα που να αφορά το παρελθόν μου. Της χαϊδεύω το ξανθό της κεφάλι και πέφτουμε για ύπνο.

Είμαστε μαζί πάνω από οχτώ χρόνια και ποτέ δεν έχω τολμήσει να της μιλήσω για όλα όσα με βασανίζουν. Ίσως υποσυνείδητα να θέλω απλά να την προστατέψω από τις σκοτεινές πτυχές του εαυτού μου, πτυχές οι οποίες, θέλοντας και μη, θα με συνοδεύουν για όλη μου τη ζωή.

Από μικρός ήμουν διαφορετικός από τα άλλα παιδιά. Είχα μάθει να μη λέω τι με προβληματίζει, να κρύβω τα μυστικά μου στα μύχια της ψυχής μου. Ίσως γιατί δεν είχα και πολλές δυσκολίες. Ε, μικροπράγματα έστω, καμιά φορά πήγαινα αδιάβαστος στο σχολείο και το έκρυβα από τη μάνα μου. Καταλαβαίνετε.. Και το απολάμβανα. Έλυνα τα προβλήματα που υπήρχαν μόνος και χωρίς καμία δυσκολία. Αυτοσχεδίαζα την επόμενη μου κίνηση.

Κι όμως, όλα αυτά πλέον έχουν αλλάξει. Πόσες είναι οι φορές που θέλω να μιλήσω ανοιχτά στη Ρόζα. Να ξεσπάσω, να κλάψω σαν μικρό παιδί και να βρεθώ μέσα στην αγκαλιά της. Νοσταλγώ το παρελθόν. Εκείνη την εποχή που ήμουν ένα

ελεύθερο πνεύμα. Δεν θα πάγω να ελπίζω ότι θα ξαναβιώσω όπως τότε. Αλλά μάταια. Τότε ήμουν αγνός και ανέμελος. Δεν φοβόμουν τίποτα. Δεν μου έλειπε τίποτα. Είχα ό,τι τώρα δεν θα μπορέσω ποτέ να αποκτήσω. Ήμουν ψυχικά υγιής. Δεν είχα καμία τύψη και δεν είχα έρθει αντιμέτωπος με το παιχνίδι που μου επιφύλασσε η μοίρα.

Όταν ήμουν παιδί η μητέρα μου με είχε κάνει να πιστέψω ότι η ζωή είναι ένα παιχνίδι και εγώ ο πρωταγωνιστής. Οι παγίδες θα ήταν το να μη φάω γλυκό επειδή μίλησα άσχημα στην αδερφή μου, το να μην κοιμηθώ επειδή δεν ήπια το γάλα μου. Η φασαρία ήταν κάτι που μου επιτρεπόταν να κάνω με προσοχή για να μην ξυπνήσω τον πατέρα μου, που κοιμόταν ελαφριά και σηκωνόταν κάθε μέρα από τις έξι το πρωί. Μόνη μου υποχρέωση ήταν να διαβάζω τα μαθήματά μου και να ταΐζω τα ζώα του αγροκτήματος πριν πάω να παίξω με τα παιδιά της γειτονιάς μου. Στα δεκατέσσερα άρχισα να οδηγώ και τρακτέρ και ένιωθα κυρίαρχος του εαυτού μου. Όλη μου η ζωή, ένας κάμπος και μία λίμνη.

Δεν θα μπορούσα ποτέ να αμφισβητήσω ότι χάρη σε αυτές τις ασχολίες και τις αρετές έγινα υπεύθυνος άνθρωπος. Τότε υπήρχε αληθινή αγάπη και όλα ήταν εύκολα. Δεν είχαμε έγνοιες. Ούτε εγώ, ούτε τα αδέρφια μου. Κανείς δεν με είχε κακολογήσει για τίποτα και όλοι μου φέρονταν όπως ποτέ άλλοτε δεν θα μου φερθούν στη ζωή μου. Και η συγχωρεμένη η μανούλα μου έλεγε «το καλό μου το παιδί». Δεν είχα υποχρεώσεις και ούτε έπρεπε να

θρέψω κάποιον. Απλά βοηθούσα την οικογένειά μου κάτι το οποίο με ευχαριστούσε ιδιαίτερω. Στον ελεύθερό μου χρόνο έπαιζα με την αδερφή μου κυνηγητό. Κολυμπούσα στη λίμνη με τον αδερφό μου. Καμία φορά μαγείρευα με τη μάνα μου και μερικές φορές πήγαινα για ψάρεμα με τον πατέρα μου. Ομορφη εποχή. Γλυκιά και γεμάτη ζεστασιά.

Τώρα, από την άλλη, πότε πότε ακούω τις φωνές της Ρόζας. Εκείνη δεν κρύβει ποτέ τα συναισθήματά της. «Γιατί δεν δέχεσαι την προσφορά του αδερφού σου; Με πήρες από τη Γερμανία για να με ταΐξεις χόρτα; Κουράστηκα να δουλεύω ως καθαρίστρια για να τα βγάζουμε πέρα». Εγώ δουλεύω ως σερβιτόρος σε ένα εστιατόριο. Τα λεφτά που κερδίζω από τη δουλειά μου δυστυχώς είναι λίγα. Αλλά και η καημένη η Ρόζα είναι μία μεροκαματιάρα γυναίκα, γεμάτη σημάδια από τη σκάφη. Όλα αυτά τα χρόνια έκανε υπομονή και δεν έλεγε τίποτα. Τον τελευταίο καιρό, όμως, μου παραπονιέται συνέχεια και εκνευρίζεται μαζί μου που δεν αποδέχομαι την πρόταση του αδερφού μου να συνεταιριστούμε. Θέλει να κάνουμε επιχείρηση και να πουλάμε τα προϊόντα που μας χαρίζει το αγρόκτημα. Αυτό χρειάζεται κεφάλαιο και εγώ ίσα ίσα έχω για να φάω και για να θρέψω τη Ρόζα. Δεν θέλω, καταλαβαίνετε, να πουλήσω το σπίτι μου για κάτι αβέβαιο. Το σπίτι που έζησα τις ομορφότερες μέρες της ζωής μου. Το σπίτι που γεννήθηκα. Το σπίτι που έχω συνδυάσει με την παιδική μου ηλικία που τόσο μου λείπει.

Τότε που όλα ήταν ρόδινα. Αυτά όμως έχουν τελειώσει και αποτελούν μια γλυκιά νοσταλγία. Κάποια στιγμή άρχισε να με βασανίζει και εμένα η μοίρα. Ο πατέρας μου πέθανε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα όταν ήμουν δεκαπέντε ετών. Από τότε έθαπα την παιδική μου ηλικία και όλες μου τις ευχάριστες αναμνήσεις. Έσβησε το συνεχές χαμόγελο από τα χείλη μου. Με έπνιγε ένας ατέρμονος πόνος. Η μητέρα μου αναγκάστηκε να με βάλει να κάνω μόνος μου τις αγροτικές δουλειές. Πλέον, ο πατέρας μου δεν ήταν εκεί για να με συμβουλέψει και έπρεπε να δουλεύω τις διπλάσιες ώρες. Ο φούρνος άρχισε να πηγαίνει στράφι καθώς η μητέρα μου έπρεπε ως προτεραιότητα να θέσει την ανατροφή του μικρού μου αδερφού και έτσι δεν της έμεινε άλλη επιλογή από το να τον πουλήσει. Για να ενισχυθούν τα οικονομικά της οικογένειάς μας, μετά από την προτροπή της μητέρας μου συμφωνήσαμε με τον αδερφό μου και δώσαμε προίκα στην αδερφή μου. Την παντρέψαμε με το ζόρι με έναν πλούσιο τσιφλικά στη Θεσσαλία. Ήταν μόλις δεκαεφτά ετών. Η αδερφή μου από τότε δεν μας ξαναμίλησε ποτέ. Είμαι σίγουρος ότι εγώ την πλήγωσα περισσότερο από όλους γιατί μου είχε ιδιαίτερη αδυναμία και με αγαπούσε πολύ. Πόσο θα ήθελα να γυρνούσα το χρόνο πίσω και να της ζητούσα συγγνώμη που συνέβαλα κι εγώ στο να θυσιάσει τα νιάτα της και την ελευθερία της για χάρη της οικογένειάς μου.

Και εγώ βέβαια επωμίστηκα τη δυστυχία της φτώχειας και αναγκάστηκα να αφήσω τη ζωή μου

στην Ελλάδα. Όταν πάτησα τα δεκαοχτώ, έφυγα για δουλειά στη Γερμανία και έδωσα υπόσχεση στη μητέρα μου να στέλνω τα περισσότερα χρήματα που έβγαζα στην οικογένειά μου. Πήγα σε έναν θείο μου, τον αδερφό του πατέρα μου που ζούσε στο Μόναχο . Εκεί στα είκοσι τρία, γνώρισα τη Ρόζα. Είχε έρθει μια κρύα νύχτα του χειμώνα με την αδερφή της να φάει στο εστιατόριο που δούλευα. Ξανθά μαλλιά, γαλάζια μάτια, με όνειρό της να παντρευτεί ένα αγόρι με μεσογειακή ομορφιά και καλή καρδιά. Πρέπει να σας πω ότι τότε περνούσαμε καλά. Δεν την ένοιαζε πόσα λεφτά έβγαζα γιατί έμενε με τον πατέρα της και την κυρία Τριμπιάνο, την Ιταλίδα μητριά της. Η μητέρα της είχε φύγει όταν εκείνη ήταν ακόμη παιδί.

Όταν έγινα είκοσι επτά όμως, δέχτηκα ένα γράμμα από τον αδερφό μου που έλεγε ότι η μητέρα μας αρρώστησε και ήθελε να με αποχαιρετίσει λίγο πριν πεθάνει. Τότε, άφησα τη ζωή μου στη Γερμανία και με συντροφιά μου τη Ρόζα, ήρθαμε στο χωριό. Για κακή μας τύχη, το κακό είχε ήδη γίνει και την επόμενη ημέρα θα γινόταν η κηδεία. Η μητέρα μου είχε αρρωστήσει τόσο βαριά που ήταν καταδικασμένη. Αχ ρε μάνα, πόσο μου λείπουν οι όμορφες στιγμές που μου χάρισες! Τι κρίμα που δεν ήρθε να σε αποχαιρετίσει και η αδερφή μου.

Μετά το θάνατο της μητέρας μου αποφάσισα να μείνω μόνιμα στην Ελλάδα. Η Ρόζα θέλησε να με ακολουθήσει και εγκαταστάθηκε και εκείνη στο χωριό, πράγμα για το οποίο την υπερευχαριστώ. Ο

αδερφός μου με το θάνατο της μητέρας μου πήγε να μείνει στην αδερφή της που δεν είχε παιδιά και ήθελε ένα μεγάλο ψυχοπαίδι. Εμένα όμως με βασανίζουν τώρα και άλλες αναμνήσεις πέρα από αυτές που σας ανέφερα. Μου έρχονται έγνοιες στο μυαλό. Μεγαλώνω. Μαζί με εμένα και η Ρόζα. Πλέον είναι είκοσι τέσσερα και ως νιόπαντροι εδώ και τρία χρόνια πρέπει να κάνουμε παιδιά. Εγώ από την άλλη τριαντάρησα. Και όμως, σκέφτομαι τη δική μου παιδική ηλικία. Τότε που η ζωή ήταν ένα παιχνίδι και δεν ήξερα πόση μεγάλη σημασία είχαν τα λεφτά. Νοσταλγώ τη χαμένη μου αθωότητα. Ας ελπίσουμε ότι η Ρόζα θα αποδεχτεί το γεγονός ότι είμαι φτωχός και θα θελήσει να κάνουμε μαζί πολλά παιδιά. Ξέρω όμως ότι με αγαπάει πραγματικά. Το βλέπω στα μάτια της και στο χαμόγελό της. Μακάρι να μπορέσω να της εξασφαλίσω τη ζωή που ονειρεύεται. Α ρε καταραμένη φτώχεια και θάνατε! Εσείς μπορείτε να καταρρίψετε την ευτυχία των ανθρώπων! Δύσκολοι καιροί μας περιμένουν.

Στον πόλεμο του '40 ήμουν ακόμη παιδί και δεν είχα καταλάβει τι θα πει ζωή. Ο πατερούλης μου πολέμησε για τη λευτεριά της πατρίδας. Μετά γύρισε πίσω στο χωριό και δούλευε πυρετωδώς για να μην μας λείψει τίποτα. Αλλά και η μητέρα μου έκανε καλή δουλειά. Με έμαθε να είμαι ευτυχισμένος και μου έκρυβε τη δυστυχία που υπάρχει στον έξω κόσμο. Στον κόσμο αυτό θα φέρει αύριο μεθαύριο η Ρόζα τα παιδιά μας. Σε έναν κόσμο γεμάτο έγνοιες και σκοτούρες.

Αυτή είναι η ιστορία μου. Είμαι ένας άνθρωπος με πολλά βάσανα στα μύχια της ψυχής μου, ένας άνθρωπος που έχω τη γυναίκα μου ως ασπίδα στα προβλήματά μου. Πόσο θα ήθελα να το καταλάβαινε το κοριτσάκι μου και να έκανε υπομονή. Είναι πιο νέα αυτή, όπως και ο αδερφός μου. Ο αδερφός μου είναι μικρός. Μόλις είκοσι δύο χρονών. Καλό παιδί. Γεμάτος όνειρα και θέληση για μπίζνα. Η αδερφή της μάνας μου τον φρόντισε πολύ καλά. Τον βοήθησε να βρει δουλειά στο παντοπωλείο του άντρα της, αλλά αυτός όπως βλέπετε έχει άλλα σχέδια. Όσο είσαι νέος ονειρεύεσαι. Κοιτάς κατάματα τη ζωή και λες «θα τα καταφέρω». Δε φοβάσαι και δεν σε νοιάζει να ρισκάρεις. Και εγώ όταν πήγα στη Γερμανία έτσι έλεγα.

Πλέον δεν μου πάει η καρδιά να αποχωριστώ το σπίτι μου. Είναι ό,τι είναι για μένα και η Ρόζα. Δεν θέλω να ανοίξω μπίζνα και να το χάσω. Φοβάμαι. Και όταν σκέφτομαι τη Ρόζα, ο φόβος αυτός μειώνεται. Είναι η σανίδα σωτηρίας μου, η ελπίδα μου για μία καλύτερη ζωή. Όσο μεγαλώνεις έρχεσαι αντιμέτωπος με τις δυσκολίες που σου επιφυλάσσει το μέλλον και θες να βρεις ένα αποκούμπι. Εύχομαι λοιπόν στον καθένα από εσάς να βρει το δικό του αποκούμπι που θα τον συντροφεύει σε όλη του τη ζωή. Άραγε, αξίζει να ρισκάρουμε για τον άνθρωπο που μας χάρισε την αγάπη;

Σκέψεις δίχως ανταπόκριση

Περιοβολιότης Άρης

Δεν μπορούσε να μιλήσει σε κανέναν. Ούτε και στον πιο αξιόπιστο - σε αυτές τις περιπτώσεις - το χαρτί. Μέχρι και οι λέξεις από το μυαλό του είχαν φύγει μακριά. Οι αναπάντητες κλήσεις ήταν κάτι σαν μια απόδειξη στο κινητό του που ήθελε να μην την βλέπει, να μην πιστεύει ότι ζει σε μια τέτοια πραγματικότητα, την οποία ο ίδιος είχε δομήσει. Βαθιά μεπερδεμένος- το παρελθόν του και οι προσδοκίες του ήταν βαρίδια, που τον πνίγανε άλλοτε αργά και άλλοτε γρηγορά. Μα αυτό που έκανε τη σκέψη του να λυσσά είναι μια ανάμνηση ενός καλοκαιριού.

Εκείνο το καλοκαίρι στη Μητρόπολη, που νόμιζε ότι κάτι έκανε για να βοηθήσει τον κόσμο και έκανε πράγματα. Πολλά από αυτά, αν όχι όλα, του βγήκαν κάλπικα. Ίσως δεν είχαν το χρόνο να ωριμάσουν και να αποκρυσταλλωθούν. Ο πόνος όμως της νοσταλγίας καλά κρατεί εδώ και μήνες. Αρχικά εκεί στο βουνό, μόνος του είχε να ολοκληρώσει μια ανούσια υποχρέωση. Απομονωμένος πλήρως από τον έξω κόσμο, ζούσε με μια μερίδα ανθρώπων δίχως στοιχειώδη πολιτισμό, που δεν θα την έλεγες καν ομάδα, μέσα στην αδικία. Οι εντολές ήταν απλές. Να μην σκέφτεται τίποτα και να εκτελεί ό,τι του λένε. Δεν ήταν ποτέ τέτοιος άνθρωπος. Σκεφτότανε τι του κοστίζει αυτή η απόφαση, να εκτελέσει αυτή την υποχρέωση. Αναλογιζόμενος το κόστος, τρελάθηκε. Έχασε την επαφή με τη λογική και την πραγματικότητα. Ένα διαρκές άγχος είχε προσκολληθεί πάνω του. Τα βράδια δεν μπορούσε να ξεκουραστεί. Έβλεπε εφιάλτες. Ότι ήταν ακόμη στη

Μητρόπολη και ήρθαν να τον συλλάβουν επειδή δεν συμμορφώθηκε με την παραλογή υποχρέωση. Ότι χάνει την πτήση για τη Μητρόπολη και εγκλωβίζεται στο αεροδρόμιο για πάντα. Ότι κάποιος του διέγραψε τις αναμνήσεις και τις φιλοδοξίες για να πάει στη Μητρόπολη. Έτσι και αλλιώς, εκεί στο βουνό, δεν ήταν κύριος του εαυτού του, πράγμα που έκανε το φόβο και συνάμα τον εφιάλτη, να είναι βάσιμος. Η Μητρόπολη ήταν το κλειδί για να ξαναβρεί τη λογική του. Χωρίς αυτή, μια νοσταλγία τόσο τοξική για τον ίδιο θα τον γάντζωνε για πολύ καιρό. Τόσο καιρό που η φθορά του χαρακτήρα του θα ήταν τόσο μεγάλη που πλέον δεν θα ήξερε καν ποιος ήταν.

Ξέχασε πως είναι τα καλοκαίρια να ζεις στην πραγματική διάσταση της ζωής, ξέχασε τι είναι οι ανθισμένες αμυγδαλιές την άνοιξη, ξέχασε τα όνειρα του. Το μόνο που τον ένοιαζε ήταν η επιστροφή στη Μητρόπολη, να σταματήσει πλέον να ζει με τη νοσταλγία και να αναβιώσει την ταυτότητα που είχε εκεί, που ποιος ξέρει αν ήταν ξεφτισμένη και πόσο από τον καιρό, δεκαετίες ψευδαισθήσεων πλούτου και πουκαμίσων αδειανών να πηγαινοέρχονται ανάμεσα στις πτυχές της ζωής. Κάποιοι βιάστηκαν να την ονομάσουν ρομαντική διάσταση μέσα σε έναν εξελιγμένο ρεαλισμό εκείνη την εποχή. Ήταν όμως το πιο ακριβό μάθημα που δίδαξε ο καπιταλισμός μεταπολεμικά, αυτή η κρίση., όταν σίγησαν τα όργανα, τα οποία όσο πέρναγε η ώρα τόσο πιο παράφωνα παίζανε προτού σταματήσουν οριστικά. Διδάχτηκε ο κόσμος ότι δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις στη ζωή. Πλέον η αβεβαιότητα δεν είναι ένας ορισμός σε ένα βιβλίο στατιστικής ή ένας θεωρητικός παράγοντας μοντέλου σε κάποιο βιβλίο οικονομικών. Ήταν μια εμπειρία, βαθιά ριζωμένη στη σκέψη, όσων δεν θέλαν

να πιστέψουν σε έναν ψεύτικο κόσμο. Των βαριά ρεαλιστών. Είναι αυτοί οι ανεμοδαρμένοι από τις κασσάνδριες σκέψεις και τη μίζερη ανάλυσή τους, που σου απαντάνε τόσο ρομαντικά ότι ο πλούτος δεν είναι πάρα μόνο οι άνθρωποι σου και ο εαυτός σου. Ο εαυτός σου με τα όνειρα, το χαρακτήρα, τις γνώσεις και τις ικανότητες. Δηλαδή, το σύνολο των στοιχείων που χρειάζεσαι για να παράγεις πλούτο υπό κάθε συνθήκη αυτού του ευμετάβλητου κόσμου, Προφανώς το πως αποκτάς αυτά τα στοιχεία είναι περισσότερο από εμφανές. Υπομονή και σκληρή δουλειά.

Όταν έφυγε από το βουνό, άρχισε να βελτιώνεται η κατάσταση του, όχι όμως με εμφανή αποτελέσματα. Φυλακισμένος μέσα στις αυταπάτες του μυαλού του, δεν έλεγε να αφήσει το ποτήρι με το τζιν από τα χεριά του. Μουσική δεν άκουγε. Δεν ήθελε να γαληνέψει. Δεν ήθελε να φύγει από τη νοσηρή κατάσταση της νοσταλγίας της Μητρόπολης. Η λογική του ήταν ότι για να καταφέρει να έχει ένα σταθερό εισόδημα, ανεξαρτήτως του τι συμβαίνει γύρω του, ανεξαρτήτως πόση αβεβαιότητα υπάρχει, εκείνος έπρεπε να ξαναπάει στη μητρόπολη. Αν ηρεμούσε, θα έχανε την ευκαιρία να ξαναπάει. Η λογική του λοιπόν στράφηκε εναντίον του. Δεν τον κατηγορώ αλλά ούτε τον στηρίζω γιατί και άλλοι πέρασαν ίδιες καταστάσεις και δεν πήραν το θέμα τόσο δραματικά.. Έζησε μια τεράστια μεταστροφή από την κανονικότητα της οικονομικής ζωής στην οικονομική ανασφάλεια κατά τη διάρκεια των πιο τρυφερών του χρόνων, τότε που έκανε τα πρώτα όνειρα για τη ζωή του. Τα όνειρα του αμέσως κήκαν σαν χαρτιά στη φωτιά. Πλέον δεν έχει όνειρα. Ξεχάστηκαν μέσα στη λογική και το ρεαλισμό. Το μόνο που του έμεινε ήταν ο βασικός στόχος της επιβίωσης με μεγιστοποίηση υπό αντικειμενικά

κριτήρια της ευμάρειας. Και τα αντικειμενικά κριτήρια είναι ό,τι πιο σκληρό μπορεί να θεωρήσει ένας άνθρωπος σαν μετρό σύγκρισης.

Είδε τι έπρεπε να κάνει για να πέτυχει το στόχο του. Καταβεβλημένος από την υπομονή ετών για να πετύχει τα βασικά προκειμένου να πάει ξανά στη Μητρόπολη, βίωσε μια μοναξιά ανυπόφορη. Το τζιν δεν έκανε και πολλά. Αναμενόμενο. Ήταν απλά ένα ποτήρι ψευδαισθήσεων για να του απαλύνει την πραγματικότητα που είχε να αντιμετωπίσει. Ο στόχος ήταν ξεκάθαρος. Μια δουλειά με πολλές ώρες εργασίας με την οποία ίσως και να ξεχαστεί από την απλή καθημερινότητα, στη Μητρόπολη εκεί που γίνονται όλα, εκεί που οι άνθρωποι έχουν συγκεκριμένο σκοπό, εκεί στο σταυροδρόμι πολιτισμών. Να πάρει τα μέγιστα σε εργασιακή εμπειρία και να δημιουργήσει ένα ανθρώπινο κεφάλαιο που θα του έδινε ασφάλεια, καθότι δεν υποτιμάται ή χρεοκοπεί. Αλλά η μοναξιά είναι δύσκολο πράγμα. Δεν είχε παράλογες απαιτήσεις όμως. Ήθελε απλά έναν άνθρωπο να αγκαλιάζει και να νιώθει το χάδι του, να διώχνει τις μαύρες σκέψεις του ρεαλισμού, να νιώθει την τρυφερότητα που είχε απωλέσει κάποτε και δεν θυμάται καν ο ίδιος από ποτέ. Αλλά κανείς δεν μπορούσε να τον ακούσει, ούτε το ίδιο το χαρτί πλέον.

Λάθος Φεγγάρι

Ρουκουνιώτης Ηλίας

Ουράνιο Σώμα: Σελήνη

Έτος: 143 μ.Α.

Αποικία: Serenity

Το μικρό λιβάδι στα δυτικά του οικισμού Serenity είχε πάρει ένα χρυσαφί χρώμα από τις ακτίδες του ήλιου που περνούσαν το γυάλινο θόλο. Η Hope, καθισμένη στο γρασίδι, τοποθετούσε προσεκτικά σε γυάλινα δισκία τα τόσο απαραίτητα δείγματα μικροοργανισμών και φυτικών κυττάρων για την ανάλυση του μήνα. Οι σοδιές στα χωράφια δεν ήταν ενθαρρυντικές φέτος και ο οργανισμός Terraforming εξέφραζε σιωπηρά ανησυχίες για το μακροπρόθεσμο μέλλον των αποικιών.

Η Hope εργαζόταν στο βιολογικό κλάδο του οργανισμού, συλλέγοντας στοιχεία και βοηθώντας στην εξαγωγή αποτελεσμάτων σχετικά με την ποιότητα της χλωρίδας και τα επίπεδα της ατμόσφαιρας. Μετά από ώρα συγκέντρωσης με το μεγεθυντικό φακό, ένιωσε τα μάτια της να κουράζονται. Κοιτώντας προς τον ουρανό, το μάτι της έπεσε πάνω στο φεγγάρι. Το δικό τους φεγγάρι, δηλαδή. Ο ήλιος φώτιζε ένα κομμάτι της Γης που σε λίγες ώρες θα χανόταν, δίνοντας χώρο στη νύχτα. Στη Hope δεν άρεσε να περνά μια μέρα χωρίς να χαζέψει το σπίτι της. Αυτό που ένιωθε εκείνη σπίτι

της, όχι τη γυάλα που βάφτισαν κάποιοι άλλοι ‘πατρίδα’.

Ύστερα από μερικές στιγμές χαλάρωσης του νου, το σώμα της μαζί με το έδαφος άρχισε να σείεται με μια γνώριμη υπεδάφια δόνηση. Αυτό σήμαινε ένα πράγμα. Ο αδερφός της είχε επιστρέψει. Η μεγάλη δυτική πύλη φαινόταν στο βάθος να ανοίγει αργά με το βαρύ μηχανισμό της σε κίνηση. Το ειδικό τροχοφόρο είχε σηκώσει ένα σύννεφο σκόνης, ορατό ακόμη και από το λιβάδι. Γνωρίζοντας καλά τον Vain, ήξερε ήδη από την ταχύτητα με την οποία διέσχιζε την κεντρική οδό πως είχε βρει αυτό που έψαχνε.

Ο Vain ήταν ανιχνευτής. Η δουλειά του ήταν να οργώνει την επιφάνεια της Σελήνης ή πιο σπάνια και τον εναέριο χώρο, προκειμένου να βρει διαστημικά σκουπίδια. Σκουπίδια μόνο στην ορολογία, καθώς πολλά είχαν αποδειχθεί θησαυρός για το μεγάλο εγχείρημα. Στόχος του έτους για την αποικία ήταν να επανακτήσουν επικοινωνία με τη Γη που χάθηκε πριν δεκαετίες. Βαθύτερο όνειρο πολλών, όμως, ήταν το να επιστρέψουν στον πλανήτη που ανήκαν αυτοί και που γεννήθηκαν οι πρόγονοί τους.

Μέσα σε λίγες στιγμές, είχε φτάσει στο λιβάδι, κάνοντας μια στάση όταν εντόπισε την αδερφή του. Το γυάλινο κουβούκλιο άνοιξε και εκείνος ξεπετάχτηκε από μέσα.

«Αδερφούλα!» πρόλαβε να αναφωνήσει πριν εκείνη πέσει στην αγκαλιά του.

«Να φανταστώ ότι φέρνεις καλά νέα και όχι μόνο νέα» είπε η Hope.

«Σωστά». Ο Vain γύρισε πίσω στο όχημα και άνοιξε τον αποθηκευτικό χώρο. Με θεατρικότητα που θύμιζε την παιδική τους ηλικία, έβγαλε από μέσα και παρουσίασε μια μεταλλική ράβδο, αρκετά παχιά για να χωράει ακριβώς στην παλάμη του. Το κάτω μέρος κατέληγε σε μια βάση με πολύπλοκες συνδέσεις και θέσεις για μικροκυκλώματα. Δεν ήταν ειδήμων σε τέτοιου είδους εξοπλισμό, όμως είχε μάθει πολλά από τον αδερφό της και την τρέλα του με αυτόν. Το καλό νέο φαινόταν να είναι ένα στεφάνι από φως στο τέλος της βάσης, που αναβόσβηνε σε αργό ρυθμό.

«Επιτέλους μετά από χρόνια ψάξιμο, βρήκαμε... βρήκα δηλαδή έναν πομποδέκτη σε λειτουργία». Το στήθος του ήταν έτοιμο να σκάσει από περηφάνεια.

«Αυτό σημαίνει ότι θα μπορέσουμε επιτέλους να επικοινωνήσουμε με τη Γη?» ρώτησε με περίσσιο ενθουσιασμό και αγωνία.

«Θα εξαρτηθεί από την κατάσταση που βρίσκεται, αν και με πρώτη ματιά θέλει μόνο λίγο ξεσκόνισμα. Θα τον βάλουμε στη θέση του παλιού στην κορυφή του θόλου, θα το στρέψουμε προς το φεγγάρι και θα εκπέμψουμε στις κατάλληλες συχνότητες. Αυτή τη φορά όλα θα πάνε κατ' ευχήν».

Στο μυαλό της Hope είχαν ήδη αρχίσει να τρέχουν χαρμόσυνες και ελπιδοφόρες σκέψεις. Γέμισε με εικόνες από μικρά αποσπάσματα στο σχολείο, που έδειχναν μέρη από τη Γη. Ανυπομονούσε να μιλήσει με κάποιον από εκεί. Είχε πολλά να ρωτήσει. Να μάθει για τις τόσο διαφορετικές πόλεις, τα έθιμα που ένιωθε δικά της χωρίς να έχει τηρήσει ποτέ, για τους μεγάλους φυσικούς ωκεανούς που με το ζωντανό μπλε χρώμα τους έδιναν μια ξεχωριστή πινελιά στο φεγγάρι. Πάνω από όλα, ήθελε να ξέρει γιατί δεν επισκέφτηκαν άλλοι την αποικία τα τελευταία ογδόντα χρόνια. Ίσως θεωρήθηκε ριψοκίνδυνο μετά τη βλάβη του πομπού. Ίσως η οικονομία να δέχτηκε πλήγμα μετά τις πρώτες αποστολές. Είχε μάθει να τα δικαιολογεί όλα και να κρατά τα καλά σενάρια.

«Θα έπρεπε να είναι παράνομο να σε τρέφουν με τόσες όμορφες εικόνες και ιστορίες χωρίς δυνατότητα να τις βιώσεις» σκεφτόταν πολλές φορές με χιούμορ. Όμως η στιγμή είχε φτάσει. Ίσως και να επέστρεφε στον πλανήτη των προγόνων της πολύ σύντομα. Δεν ένιωθε καθόλου δική της τη Σελήνη. Παρόλα αυτά, δεν έπρεπε να παρασυρθεί. Είχε ακόμα μια σημαντική δουλειά για την κοινότητα να τελειώσει. Και κάτι ακόμα.

«Πριν φύγεις, έχω να σου δείξω κάτι» είπε βιαστικά. «Όσο έλειπες, μάζεψα δείγματα από το νέο ρυάκι. Σκάβοντας το χώμα στον πυθμένα βρήκα αυτό» είπε βγάζοντας από το σάκο της μια συσκευή στο μέγεθος της χούφτας της.

«Για να δω» είπε ο Vain και περιεργάστηκε το αντικείμενο. «Το νερό μάλλον έχει προκαλέσει βραχυκύκλωμα, γιατί δεν μπόρεσα να το ενεργοποιήσω. Η οθόνη είναι σπασμένη εσωτερικά» είπε δείχνοντας τα σημάδια. «Μοιάζει πολύ με τους οπτικούς μικροανιχνευτές μετάλλων που χρησιμοποιούμε, και μάλλον συνέβη κάποιο ατύχημα. Υπάρχει λόγος που το βρήκες εκεί, δε θα μας είναι χρήσιμο πια. Κράτα το αν θες». Το όχημα σήκωσε ένα μικρότερο σύννεφο σκόνης στο χωμάτινο δρόμο και ο Vain ήταν ήδη στο δρόμο για το εργαστήριο.

Η Hope συνέχισε τη δουλειά της με τη μικρότερη συγκέντρωση που είχε ποτέ. Ένα δειλό χαμόγελο είχε σχηματιστεί από τα χείλη της τόσο αυθόρμητα όσο ποτέ άλλοτε. Την περίμενε μια νέα μελλοντική ζωή, έξω από την αναθεματισμένη γυάλα. Σκέφτηκε τους γονείς της. Δεν ήταν πολύ μεγάλοι ακόμα. Σίγουρα μετά την πρώτη επικοινωνία με τη Γη θα επισπεύδαν τον επαναπατρισμό όσων ήθελαν. Είχαν ακούσει από τους παππούδες τους για τη ζωή στη Γη. Εκείνοι ήταν τυχεροί, το είχαν βιώσει. Την ένιωθαν ως γενέτειρα τους.

Δεν σιχαινόταν τη ζωή στη Σελήνη. Η αποικία Serenity ήταν καλά οργανωμένη και ο κατά πολύ μικρότερος πληθυσμός σε σχέση με τη Γη βοηθούσε. Της άρεσε η φρεσκάδα του τόπου, σκεπτόμενη ότι

πριν από δυο αιώνες δεν υπήρχε τίποτε από όλα αυτά. Λάτρευε τη σημασία της εργασίας της, καθώς συνείσφερε σε κάτι πρωτοφανές για την επιστήμη.

Αυτό που τη δυσκόλευε να την αγαπήσει, ήταν οι γνώριμες φάτσες. Στα είκοσι-εννέα της χρόνια είχε λίγο πολύ δει κάθε πρόσωπο της αποικίας τουλάχιστον μια φορά. Είχε μιλήσει με τους περισσότερους από όλες τις ηλικίες. Της έλειπε πολύ το συναίσθημα της νέας αρχής. Να βρεθεί σε ένα περιβάλλον ως εντελώς ξένη, με αναρίθμητες επιλογές και κόσμο να γνωρίσει. Δεν ήταν λίγες οι φορές που ονειρευόταν τα βράδια ένα τέτοιο σενάριο. Το όνειρο αυτό συχνά συνδεόταν με το ταξίδι στη Γη. Πόσο περίεργο και ειρωνικό να ταυτίζεις μια νέα αρχή με τον ερχομό σου στο σπίτι. Την ίδια νέα αρχή που λίγες γενεές νωρίτερα έκαναν οι πρόγονοί της ταξιδεύοντας μέχρι τη Σελήνη.

Δεν ήταν σίγουρη αν και άλλοι ένιωθαν το ίδιο παγιδευμένοι στην καθημερινότητά τους. Δε θα μπορούσε να το ξέρει χωρίς να μπει σε μελέαδες. Για το καλό της κοινότητας είχε απαγορευτεί κάθε συζήτηση για την ποιότητα της ζωής. Φαινόταν αντιφατικός ως κανόνας ερχόμενος από ανθρώπους που πρέσβευαν την ελευθερία και την ισχύ της προσωπικής άποψης, τουλάχιστον για τη Hope. Ήλπιζε μέσα της για μια νέα κοινωνία. Κοινωνία ανθρώπων και όχι εργαζομένων, ανθρώπων που να μπορούν να δώσουν φωνή σε όλες τους τις δυσαρέσκειες, που να μπορούν να εστιάσουν στο μικρόκοσμό τους πέρα από το συλλογικό καλό.

Ήλπιζε, μάλλον ήξερε, ότι στη Γη, σε αυτό το λάθος φεγγάρι, τα πράγματα θα ήταν πολύ πιο ζωντανά.

Έχοντας τελειώσει με τη συλλογή, κατευθύνθηκε και αυτή προς το επιστημονικό συγκρότημα. Κάτι τριγυρνούσε ακόμα στο μυαλό της. Εκείνο το κακό προαίσθημα είχε επιστρέψει. Έψαξε την τσέπη της στολής της και έβγαλε την μικροσυσκευή. Την κράτησε στην ανοιχτή παλάμη της, όχι όμως σφιχτά, σα να φοβόταν το τι έκρυβε. Δεν είχε πειστεί από την βιαστική υπόθεση του αδερφού της, και αν της έμπαινε κάτι στο μυαλό, δύσκολα το ξερίζωνε.

Ήταν περίεργη για το αν μπορούσε να επισκευαστεί και να αποσαφηνιστεί η χρήση του. Παράλληλα, η περιέργεια της σκιαζόταν από έναν φόβο ότι δεν ήθελε να ξέρει το περιεχόμενό του. Τα νέα από τον Vain ήταν πολύ ενθαρρυντικά για να τα απορρίψει. Καθώς πλησίαζε το σκούτερ της, κοίταξε δεξιά και αριστερά για να βεβαιωθεί ότι δεν είναι κανείς κοντά. Με προσεκτικές κινήσεις, άφησε στο έδαφος το αντικείμενο και το έκρυψε, σκάβοντας το μαλακό χώμα με το πόδι της. Δεν ήθελε να πιαστεί από τις κάμερες περιμετρικά του θόλου. Βάζοντας μπροστά το ηλεκτρικό σκούτερ, έκανε αναστροφή και πέρασε πάνω από το σημείο για σιγουριά.

«Προς μια νέα ζωή!» σκέφτηκε.

Εν αγνοία της, το τράνταγμα από το σκούτερ ήταν αρκετό για να ενεργοποιήσει τη συσκευή. Στην άπλα του πράσινου λιβαδιού ακούστηκε ένα ηχητικό απόσπασμα.

«Εδώ Steven Griffin από την Παγκόσμια Διαστημική Υπηρεσία. Εγγραφή σε χρόνο Σελήνης 77 έτη και 139 μέρες μετά την αποίκηση. Αυτή είναι η τελευταία επικοινωνία με τη Σελήνη». Παράσιτα. «Επαναλαμβάνω αυτή είναι η τελευταία επικοινωνία με τη Σελήνη. Ο πλανήτης Γη είναι στο χείλος της καταστροφής. Ο πυρηνικός πόλεμος που όλοι φοβόμασταν έχει ξεκινήσει...». Μια τρεμάμενη φωνή ακούστηκε να προσεύχεται στο βάθος. Παράσιτα. «Τρεις πυρηνικές κεφαλές κατευθύνονται ήδη προς την τοποθεσία μας, το Μίσιγκαν και την Καλκούτα. Η Αμερικανική Κυβέρνηση απάντησε άμεσα προς την Ινδία και η ένταση κλιμακώνεται στην χωρισμένη στα δυο Ευρώπη...» Μερικά δευτερόλεπτα σιωπής. «Είστε οι τελευταίοι επιζώντες. Μείνατε η τελευταία ελπίδα για τη συνέχεια του γένους. Σε λίγες ώρες ο πλανήτης καθίσταται μη κατοικήσιμος... Θεέ μου τι κάναμε!».

Μακρά σιωπή.

Εν Είδει *Επιμέτρου*

Παπαγιαννόπουλος Ηλίας

Με μάθανε να τα κερδίζω όλα κι όχι να τα χάνω όλα. Και καλύτερα που εγώ μού έμαθα, μόνος μου, να τα χάνω όλα. Αυτή η διπλή φράση, για την ακρίβεια η *φωνή*, του Αντόνιο Πόρτσια ήρθε στο νου μου τελειώνοντας την ανάγνωση των οκτώ κειμένων αυτής της μικρής συλλογής. Αν υπάρχει κάτι που τα συνδέει, αυτό συνίσταται κυρίως στο πένθος, έτσι ώστε η συλλογή να μοιάζει εντέλει με οκτώ διακριτές παραλλαγές διαχείρισης της απώλειας. Όσο εμφανής είναι η πολυφωνία, η πολλαπλότητα των ειδών του λόγου που αντηχούν στα κείμενα αλλά και των μορφών της έκβασης του πένθους, άλλο τόσο είναι εμφανής η επιμονή στην ίδια την συνθήκη του. Σχήματα του εαυτού και της κοινότητας - να τι χάνεται και τι γίνεται εδώ αντικείμενο διαχείρισης. Κάποτε πικρής, άλλοτε πάλι αμφίσημης, ενίοτε μάλιστα αισιόδοξης. Οι συγγραφείς, οι ίδιοι ή οι λογοτεχνικές περσόνες τους, βρίσκονται στην επικράτεια του μεταξύ, μετεωρίζονται μετά από κόσμους που τέλειωσαν και πριν άλλοι αρχίσουν. Τους βρίσκουμε εκεί ακριβώς όπου η ζωή, ο ιστορικός βίος για την ακρίβεια, αντικρίζει τον εαυτό της/του και καλείται κανείς να διαμορφώσει ένα βλέμμα και μια στάση ενώ διέρχεται μια σειρά από μείζονες απομυθοποιήσεις.

Όμως ένα άλλο συνεκτικό στοιχείο των κειμένων είναι ακόμα προφανέστερο: το πανεπιστήμιο. Οι συγγραφείς είναι, ή ήταν πρόσφατα, φοιτητές και φοιτήτριες πέντε διαφορετικών τμημάτων του πανεπιστημίου Πειραιώς. Από εδώ ακριβώς απορρέει ένα ειδικότερο ζήτημα: η σχέση του πανεπιστημιακού βίου (της γνώσης ή της καλλιέργειας) με την διάγνωση και την απώλεια. Οι διατυπώσεις του Πόρτσια μας αφορούν άμεσα, διότι μας υπενθυμίζουν ότι το πανεπιστήμιο αφηγείται ιστορίες προόδου, ατομικής και συλλογικής, και υπόσχεται την φωτεινή πλευρά της ζωής. Πάντα κι εξ ορισμού, ίσως - δεν ξέρω με βεβαιότητα. Ωστόσο αυτή είναι η οικεία σε εμάς φυσιογνωμία του, σε όποια του όχθη κι αν βρίσκεται κανείς, από όποια σκοπιά κι αν τον πιάζει η απλουστευτική μονομέρεια μιας τέτοιας οπτικής. Ήδη, βέβαια, ένα πανεπιστημιακό κτιριακό συγκρότημα χωμένο μέσα στις αθηναϊκές ή στις πειραιώτικες πολυκατοικίες θα μπορούσε να δώσει λαβές για μια πιο πορώδη σχέση του με τη ζωή που το περιβάλλει και, κατά βάθος, το διατρέχει. Δηλαδή με κείνη ακριβώς τη ζωή που συλλαμβάνουν, εστιάζοντας στο ατομικό μικρο-επίπεδο, τα κείμενα αυτής της συλλογής. Πρέπει, λοιπόν, να περιμένει κανείς τη λογοτεχνία, τον προσωπικό λόγο, ώστε να ακούσει καθαρότερα τους ήχους της πόλης, τη μουσική της ή τη μελωδία της, όπως διαβάζουμε εδώ, ή, πάλι, να την ξαναδεί ως δυστοπία και παραλυτική καθήλωση, όπως σε άλλα κείμενα. Πρέπει να περιμένει αυτήν για να

αντιληφθεί το υπόστρωμα, ψυχικό, ιστορικό και κοινωνικό, του πανεπιστημίου, τις αγωνίες, τις ήττες και κάποτε τα βαθύτερα όνειρα που κυκλοφορούν στις αίθουσες - που, για την ακρίβεια, συστήνουν αφανώς αυτές τις αίθουσες.

Προσπαθώ εντέλει να πω ότι αυτό που αντικρίζει κανείς εδώ είναι ένας καθρέφτης ή, ίσως, μια σκιά του επίσημου πανεπιστημιακού βίου, μολονότι δεν εξαντλείται σε αυτά. Κι αν εγώ παίρνω το θάρρος να προσθέσω εδώ μια κουβέντα σχετικά με αυτό το ζήτημα, τότε μόνο από την πλευρά μιας συννεοχής. Επομένως και μιας χαράς επίσης που πήρα στα χέρια μου αυτά τα ίχνη οκτώ φωνών, πολύτιμα σε άλλους, λιγότερο ορατούς, δείκτες μετρήσεων της ακαδημαϊκής ποιότητας.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ – Ποιοι Είμαστε

- Η Γεωργία Καρδάρá αποφοίτησε από το Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών το 2019 μετά από επτά χρόνια έντονης προσπάθειας και ακόμη περισσότερης προσευχής. Έγραψε τις πρώτες ιστορίες της σε ηλικία δέκα ετών και έκτοτε γράφει συστηματικά τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο. Σαν συγγραφέας βρίσκεται στο στάδιο του πειραματισμού, κάτι το οποίο είναι φανερό από το παρόν διήγημά της.

- Ο Μηνάς Στραβοπόδης είναι απόφοιτος του τμήματος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά. Έχει δημοσιεύσει αρκετά κείμενα που άπτονται στο πεδίο των σπουδών του αλλά και κείμενα με λογοτεχνικό και φιλοσοφικό χαρακτήρα. Η ενασχόλησή του με την λογοτεχνία και την συγγραφή ξεκινά από πολύ μικρή ηλικία, με μεγαλύτερη επιρροή τον Νίκο Καζαντζάκη. Μέσα από το έργο του έμαθε πως στην λογοτεχνία δεν έχει μόνο σημασία το περιεχόμενο, μα και ο τρόπος που περιγράφεται αυτό περιγράφεται. Η λογοτεχνία αποτελεί μια ευκαιρία έκφρασης της πραγματικής αξίας που πρέπει να προσδίδεται στα όμορφα καθημερινά πράγματα, που για πολλούς θεωρούνται δεδομένα. Η φράση “Carpe Diem” διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στον τρόπο που σκέφτεται και πράττει. Αποτελεί μέλος του Λογοτεχνικού Κύκλου του Πανεπιστημίου Πειραιά από το 2017, έτος ίδρυσης του Λογοτεχνικού Κύκλου.

- *‘Η ποίηση είναι για τους ευφείς ή για τους τρελούς’*. Πρόσφατος απόφοιτος του τμήματος Δ.Ε.Σ. Πα.Πει., η σχέση του Σανγκογιάν Μαρκάρ με τη λογοτεχνία ξεκινά από το δημοτικό, με τα πρώτα ποιήματα να τα γράφει στην αρμενική γλώσσα. Το πάθος, ωστόσο, για την τέχνη ήκμασε στην εφηβική ηλικία με πολλαπλασιαστική τη σχέση του με τη φιλοσοφία.

- Ο Δημήτρης Τζιλιβάκης γεννήθηκε το 1996 και σπουδάζει στο τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Όταν δεν γράφει κώδικα ή αργεί στα ραντεβού του, θα τον βρείτε να γράφει και να ζωγραφίζει κόσμους που έχουν ελάχιστη σχέση με την πραγματικότητα.

- Ο Βαγγέλης Σφυρίδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1997. Σπουδάζει Οργάνωση και Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο Πειραιά. Ανακαλύπτοντας τις δύο του αγάπες σχεδόν ταυτόχρονα, άρχισε να γράφει στο τετράδιο και στο πεντάγραμμο στην εφηβική του ηλικία, με το πρώτο να του προσφέρει μια δίοδο για τις χιουμοριστικές και όχι μόνο ιστορίες του να εξελιχθούν, περπατώντας στα χνάρια μεγάλων

Ελλήνων και ξένων λογοτεχνών (Αντώνη Σαμαράκη, Ernest Hemingway, Bob Dylan, Charles Bukowski, Hunter S. Thompson, Φρέντν Γερμανού κ.ά.), τους οποίους αγάπησε μέσα από τα γραπτά τους.

- Ο Όμηρος Τσιμάρας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1994. Από την παιδική του ηλικία αγαπούσε να διαβάζει λογοτεχνικά βιβλία. Σιγά σιγά άρχισε να γράφει σκέψεις και συναισθήματα που δεν μπορούσε να εκφράσει με λόγια. Συμμετείχε στην Λογοτεχνική Ομάδα του ΠΑΠΕΙ και στο Project Hiraeth γεγονός που του έδωσε ακόμη μεγαλύτερη εμπειρία στη συγγραφή και τον βοήθησε να ανακαλύψει περισσότερο τον εαυτό του και τα συναισθήματά του. Αν και τείνει προς την ελληνική λογοτεχνία και ποίηση, εκτιμά σε μεγάλο βαθμό και την ξένη λογοτεχνία.

- Ο Άρης Περιβολιώτης είναι φοιτητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, στο Τμήμα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής, εισαχθείς το 2013 και μέλος της Λογοτεχνικής και Συγγραφικής Ομάδας του ΠΑΠΕΙ.

- Ο Ηλίας Νεκτάριος Ρουκουνιώτης είναι φοιτητής του τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά. Ανέπτυξε βαθιά αγάπη για τη λογοτεχνία και την ιστορία από νεαρή ηλικία, και την ακολουθεί μέχρι σήμερα. Εμπνεύστηκε από το έργο των Jules Verne και J.R.R. Tolkien με τις επιρροές τους εμφανείς στον τρόπο γραφής και χρήσης της φαντασίας του. Ασχολείται ερασιτεχνικά με τη συγγραφή από την ηλικία των δεκαεπτά, γράφοντας μικρές ιστορίες για προσωπική ευχαρίστηση, ανεβάζοντας σε σχετικούς διαδικτυακούς ιστότοπους. Έγινε μέλος της Συγγραφικής Ομάδας του Πα.Πει. τον Φεβρουάριο του 2019 και εργάστηκε στο Project Hiraeth μέσω αυτής. Στόχος του να φέρει στο προσκήνιο τη λογοτεχνία φαντασίας με ελληνικές και ανατολικές επιρροές έναντι του κατεστημένου αγγλοσαξονικού προτύπου.

- Ο κ. Ηλίας Παπαγιαννόπουλος γεννήθηκε το 1970 και είναι επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας στο τμήμα Δ.Ε.Σ. του Πανεπιστημίου Πειραιώς.